



Sanni-Vera Kaunisto
Katariina Kukkonen
Kati Niemi

Diakonia-ammattikorkeakoulu
Humanistisen alan ammattikorkeakoulututkinto
Tulkki (AMK), viittomakieli ja tulkkaus
Opinnäytetyö, 2020

VIITTOMAKIELEN TULKKIEN KOKEMUKSIA SUOMALAISEN VIITTOMAKIELEN LAINAVIITTOMISTA

TIIVISTELMÄ

Sanni-Vera Kaunisto, Katariina Kukkonen ja Kati Niemi
Viittomakielen tulkkien kokemuksia suomalaisen viittomakielen lainaviittomista
46 sivua ja 3 liitettä
Kevät 2020
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Viittomakielen ja tulkkauksen koulutus
Tulkki (AMK)

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää, saako suomalainen viittomakieli vaikutteita muista viittomakielistä. Tutkimus tehtiin viittomakielen tulkkien näkökulmasta. Tavoitteena oli lisätä tietoutta vieraiden viittomakielten vaikutuksista suomalaiseen viittomakieleen ja viittomakielen tulkin työhön.

Opinnäytetyössä oltiin kiinnostuneita tulkkien kokemuksista ja siitä, kuinka lainaviittomat ilmenevät suomalaisessa viittomakielessä. Opinnäytetyössä pohdittiin myös, kuinka muiden viittomakielten mahdolliset vaikutukset koetaan viittomakielen tulkkauksessa. Lisäksi selvitettiin, kuinka tulkit kehittävät omaa ammatillista osaamistaan. Tutkimuskysymykset muodostivat seuraavanlaiset teemat: vieraat viittomakielet suhteessa suomalaiseen viittomakieleen, tulkin työnkuva sekä tulkin ammatillisen osaamisen ja kieli-aidon kehittäminen. Tutkimusryhmä koostui viidestä viittomakielen tulkista. Opinnäytetyö toteutettiin haastatteleamalla suomalaisen viittomakielen tulkkeja. Tämä opinnäytetyö on kvalitatiivinen tutkimus- ja aineistonkeruumenetelmänä käytettiin teemahaastattelua.

Haastatteluiden vastauksista nousi esiin neljä teemaa: lainaviittomisto nuorten keskuudessa, visuaalisuus viittomakielessä, maahanmuuttajat asiakasryhmänä sekä kielen suojeleminen. Tulosten perusteella suomalaisessa viittomakielessä esiintyy lainaviittomia vieraista viittomakielistä. Suurin vaikutus on amerikkalaisella, ruotsalaisella sekä suomenruotsalaisella viittomakielellä. Kielen muuttuessa tulkilta vaaditaan kykyä muuttaa kieli visuaalisemmaksi, jota myös tulkikoulutuksen aikana olisi hyvä tulevaisuudessa harjoitella. Haastateltujen tulkkien vastauksista nousi kollektiivisesti esiin halu suojella viittomakieltä. Koetaan, että tulkeilta voi puuttua kielitietoisuus. Tällöin suomalaiseen viittomakieleen voi lainautua viittomia, joiden alkuperää ei tiedetä. Suomalaista viittomakieltä tulisi vaalia omana kielenään ja sitä pitää kunnioittaa. Lainaviittomien kohdalla tuleekin miettiä, sopiiko viittoma suomalaiseen viittomakielen kielijärjestelmään. Opinnäytetyön tutkimuksen tuloksia ei kuitenkaan voida yleistää sen pienilukuisen tutkimusryhmän vuoksi.

Asiasanat: Amerikkalainen viittomakieli, lainaviittomat, maahanmuuttaja, viittomakielen tulkki, visuaalisuus

ABSTRACT

Sanni-Vera Kaunisto, Katariina Kukkonen and Kati Niemi
Sign language interpreters' experiences of loan signs in Finnish Sign Language
46 pages and 3 appendices
Spring 2020
Diaconia University of Applied Sciences
Programme in Sign Language and Interpreting
Interpreter

The aim of this thesis was to explore if there is influence to Finnish sign language from any other sign languages. The research was done by sign language interpreters' point of view. The purpose of this research is to increase awareness of this potential impact and its effect on the sign language interpreter's work.

The cause of the interviews was to find out how do loan signs show in Finnish sign language and how do the interpreters experience them to effect on interpreting. The research also ascertained Finnish sign language interpreters' ways to develop their professional competence in the future. The following themes also emerged from the research questions: foreign sign languages and Finnish sign language, interpreters' job description and professional competence and interpreters' language skills. The thesis was carried out by interviewing interpreters throughout Finland. The research group consisted of five interpreters. The research is qualitative applying the analytic method using a themed interview.

These four themes emerged from the interviews: Loan signs among the youth clients, the visual impact on sign languages, the impact of immigrants as clients and protection of the language as it is. The results make it clear the interpreters that were interviewed were emphatic that in Finnish sign language there are loaned signs from foreign sign languages. The majority of influences were from American and Swedish sign languages. As the language changes, interpreters must have the knowledge on how to change the language and make it more visual. This would imply that also the education of interpreters should focus more on the visual aspect in sign languages. Based on the results it can be stated that protecting the language as it is, was important. Interpreters might not have enough knowledge about the rules and forms of the language in question. This affects used loan signs. However, the result cannot be generalized, because of the low number of the responses to the survey.

Keywords: American Sign Language, an immigrant, a loan sign, sign language interpreter, a visual impact

VIITTOMAKIELINEN TIIVISTELMÄ

Sanni-Vera Kaunisto, Katariina Kukkonen ja Kati Niemi
Viittomakielen tulkkien kokemuksia suomalaisen viittomakielen lainaviittomista
46 sivua ja 3 liitteet
Kevät 2020
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Viittomakielen ja tulkkauksen koulutus
Tulkki (AMK)

<https://www.youtube.com/watch?v=fTLbtUIyw0U&feature=youtu.be>

SISÄLLYS

| | |
|--|----|
| 1 JOHDANTO | 4 |
| 2 KIELI KOMMUNIKOINNIN VÄLINEENÄ..... | 6 |
| 2.1 Kieli ja sen merkitys | 6 |
| 2.2 Identiteetin rakentuminen | 7 |
| 2.3 Puhutun kielen muuttuminen..... | 8 |
| 3 SUOMEN KIELEN HISTORIAA JA KEHITYSTÄ..... | 10 |
| 3.1 Suomen kielen ja lainasanojen historiaa..... | 10 |
| 3.2 Suomen kieli tarkasteltuna 2010-luvulle | 12 |
| 4 SUOMALAISEN VIITTOMAKIELEN HISTORIAA JA KEHITYSTÄ..... | 14 |
| 4.1 Suomalaisen viittomakielen ja kuurojen kulttuurin historiaa..... | 15 |
| 4.2 Suomalainen viittomakieli tarkasteltuna 2010-luvulle..... | 16 |
| 5 VIITTOMAKIELEN TULKKIKOULUTUS SUOMESSA | 20 |
| 6 DIAKIN OPETUSSUUNNITELMA 2019 | 21 |
| 7 TUTKIMUSKYSYMYKSET | 24 |
| 8 OPINNÄYTETYÖN KUVAUS JA MENETELMÄT..... | 25 |
| 8.1 Opinnäytetyön toteutus..... | 25 |
| 8.2 Aineiston analysointi | 26 |
| 9 TEEMAHAASTATTELUIJEN TULOKSET JA JOHTOPÄÄTÖKSET..... | 28 |
| 9.1 Amerikkalainen viittomakieli nuorten keskuudessa..... | 28 |
| 9.2 Maahanmuuttajat asiakasryhmänä..... | 29 |
| 9.3 Kielen visuaalisuus | 31 |
| 9.4 Kielen suojeleminen | 31 |
| 9.5 Opinnäytetyön tekijöiden johtopäätökset tuloksista..... | 32 |
| 10 POHDINTA | 33 |
| LÄHTEET | 37 |

| | |
|--|----|
| LIITTEET | 42 |
| LIITE 1. Teemahaastattelun runko | 42 |
| LIITE 2. Tutkimuskirje tulkeille..... | 43 |
| LIITE 3. Suostumuslomake | 45 |

1 JOHDANTO

Suomessa ihmiset juovat *smoothieita*, katsovat *playoffeja* ja käyvät *personal trainerin* kanssa kuntosalilla (Korhonen 3/2008). Jopa Microsoft Wordin tekstintarkistustyökalu tunnistaa nämä englanninkieliset sanat, vaikka kirjoituskieleksi on valittu suomi. Internetillä on ollut suuri vaikutus englanninkielisten sanojen ja sanontojen tarttumisessa suomen kieleen. Apuna tässä toimivat kansainväliset sosiaalisen median alustat, joita löytyy jo kymmeniä, ellei jopa satoja. (Korhonen 3/2008.)

Opinnäytetyön aihe muotoutui opinnäytetyön tekijöiden välisen keskustelun pohjalta. Suomen puhuttuun kieleen lainataan paljon sanoja englannin kielestä ja niitä käytetään sujuvasti suomen sanojen seassa. Suomen kielen tulevaisuudesta on esitetty useita erilaisia ennustuksia. Yhden ennusteen mukaan suomen kieli saa globalisaation myötä tulevaisuudessa paljon uusia sanoja lainasanojen muodossa, jopa useista eri kielistä, ja tässä englannin kielellä tulee olemaan suuri rooli. (Kotilainen 2016, 219.) Opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää, onko samanlainen ilmiö havaittavissa suomalaisessa viittomakielessä. Kiinnostuksen kohteena on, tuleeko suomalaiseen viittomakieleen vaikutteita vieraista viittomakielistä esimerkiksi lainaviittomien muodossa.

Tämän opinnäytetyön tutkimusryhmän muodostavat viittomakielen tulkit. Opinnäytetyössä keskitytään tulkkien kokemuksiin ja havaintoihin suomalaisen viittomakielen lainaviittomista. Kokemustietoa kerätään teemahaastattelun avulla. On kiinnostavaa selvittää, miten tulkit kuvailevat lainaviittomien ilmenevän suomalaisessa viittomakielessä sekä kuinka tulkit kokevat vieraiden viittomakielten mahdolliset vaikutukset suomalaisen viittomakielen tulkkauksessa. Pyrkimyksenä on myös tarkastella, miten tulkit kehittävät ammatillista osaamistaan tulevaisuudessa. Opinnäytetyössä pohditaankin tulkikoulutusta ja sen kykyä pysyä kielen muutosten sekä työelämän tarpeen mukana. Opinnäytetyössä pohditaan myös olisiko tulkikoulutuksen opetussuunnitelmassa tarvetta esimerkiksi vieraan viittomakielen peruskurssille. Tehtävänä ei ole kuitenkaan muuttaa nykyistä tulkikoulutusta, vaan herättää keskustelua aiheesta.

Kuurojen ajatellaan olevan kielikontaktissa etenkin amerikkalaisen viittomakielen käyttäjiin muun muassa sosiaalisen median välityksellä. Myös kielen suosio voi vaikuttaa

lainaviittomien lainautumiseen. Amerikkalaista viittomakieltä käyttääkin äidinkielenään noin 500 000 ihmistä Amerikassa ja Kanadassa. Sen on arvioitu olevan Amerikan kolmanneksi käytetyin kieli. (StartASL.) Opinnäytetyössä tarkastellaan lainautuuko suomalaisen viittomakieleen lainaviittomia erityisesti amerikkalaisesta viittomakielestä. Opinnäytetyössä pohditaan myös vaikuttaako globalisaatio lainaviittomien määrän kasvuun suomalaisessa viittomakielessä. On mielenkiintoista pohtia, vaikuttaako lainaviittomien yleistyminen suomalaisen viittomakielen tulkkaukseen, tulkkien ammatilliseen osaamiseen ja sen kehittämiseen. Opinnäytetyön tavoitteena on lisätä tietoa vieraiden viittomakielten vaikutuksista suomalaisen viittomakieleen ja niiden vaikutuksista viittomakielen tulkkien työhön.

2 KIELI KOMMUNIKOINNIN VÄLINEENÄ

Kommunikointi perustuu kahden tai useamman ihmisen vuorovaikutukseen. Kommunikoidessa ihmiset välittävät erilaisia viestejä, joilla he yhdessä luovat merkityksiä. Kommunikoinnissa käytetään kielen ja puheen lisäksi non-verbaalista viestintää, kuten muun muassa eleitä, ilmeitä, kehon asentoja tai osoittamista. Kommunikointi voikin olla haasteellista, mikäli toinen osapuoli ei kommunikoi puheella. Tällöin vuorovaikutustilanne kaipaa tulkintaa, lisäkysymyksiä tai tarkennuksia. (Opas kommunikoinnin mahdollisuuksiin, 3 – 4.) Olennaista kommunikoinnissa ja viestinnässä ovat merkit. Viesti koostuu yhdestä tai useammasta merkistä. Merkit taas jaetaan signaaleihin tai symboleihin. Ihminen on aina käyttänyt signaaleja kommunikoidessaan. Esimerkiksi itku on signaali nälästä tai tuskasta. Symboli taas on mielivaltainen käyttäjäyhteisön sopimuksesta riippuvainen tarkoite. Useimmat kielen sanat ovat symboleja, esimerkiksi suomen kielen sanalla *kello* ei ole mitään yhtäläisyyksiä kellon käsitteen tai kello-nimisten esineiden kanssa. *Kello* on siis yhteisössä yhteisesti sovittu symboli, mutta samalla sanalla voitaisiin kutsua mitä tahansa muuta symbolia. (Korhonen 1993, 27.) Kieli voi ilmetä puhuttuna ja viitottuna kielenä. Puhuttu kieli perustuu kuuloon tai ääneen, viitottu kieli taas näköön ja eleisiin. Kieli voi olla myös kirjoitettua, mikä tarkoittaa puheen tai viittomien esittämistä kirjallisessa muodossa. (Jantunen 2003, 9.)

2.1 Kieli ja sen merkitys

Jo aikojen alussa ihminen on erotettu muista nisäkkäistä muun muassa henkisten kykyjen, luovuuden sekä oman kulttuurinsa perusteella. Suurin ja tärkein eroavaisuus on kuitenkin ihmisten käyttämä kieli, sillä se mahdollistaa rikkaan kommunikoinnin muiden yksilöiden kanssa. Kielen avulla ihminen ilmaisee esimerkiksi tunteitaan sekä välittää havaintojaan ja kokemuksiaan muille lajitovereille. Tällä tavalla ihminen mahdollistaa esimerkiksi tietojen jakautumisen eri sukupolvien välille. Tämä puolestaan on edellytyksenä kulttuurin syntymiselle. (Korhonen 1993, 19.)

Kieli mahdollistaa yksilön kommunikoinnin muiden kanssa, ja sen avulla laajennetaan maailmankuvaa. Kieli on siis paljon enemmän kuin pelkästään kielijärjestelmä, sillä se

on lähes välttämätöntä yksilön kehitykselle. Se on edellytys identiteetin, itseymmärryksen ja autonomian kehittymiselle. Yksilön äidinkieli luo käyttäjänsä merkityssisältöjä. Kieli ja merkitys taas ovat vahvasti yhteydessä esimerkiksi valtasuhteisiin, normeihin ja arvoihin. (Lauronen 2008, 22.)

Ajatus yhteisön yhteisestä kielestä on vahva, sillä ihmisiä yhdistää etnisyyden ja uskonnon lisäksi ennen kaikkea kieli. Kirjoitetussa kielessä merkit ja käyttötavat ovat yhdenmukaisempia kuin puhutussa kielessä. Painettu kieli loi kuvan muuttumattomasta ja staattisesti kuvattavissa olevasta kielimuodosta. Tämän vuoksi on syntynyt uusien kielten kielioppeja sekä sanastoja. (Dufva 2011, 25 – 26.) Kielioppi kuvailee kieltä, mutta ottaa myös kantaa siihen, mitä kieli merkitsee. Se antaa konkreettisen kuvauksen kielenkäytön piirteistä. Kielioppi ja sanakirja rajaavat ja omalla tavallaan myös sensuroivat kieltä. Niitä pidetään kielenkäytön mallina, jota käytetään esimerkiksi äidinkielen tai vieraiden kielten opetuksessa. Kielten oppijat pitävät kielioppia ja sanastoa kielen oppimisen ydinasiana. Kun kieli sitten saakin vaikutteita vieraista kielistä, lainasanat nähdään kielen “epäpuhtautena” tai “turmeluksena”. Lainasanat ja kielten kontakti-ilmiöt on näin ollen koettu ongelmallisiksi tai virheellisiksi. (Dufva 2011, 26.) On kuitenkin hyvin epäkäytännöllistä ajatella kielen olevan ainoastaan kielioppia tai sanastoa. Se on ennen kaikkea oikeaa vuorovaikutus toimintaa puhutuissa, viitotuissa ja kirjoitetuissa kielissä, eikä pelkästään abstrakti rakennejärjestelmä. (Dufva 2011, 32.)

2.2 Identiteetin rakentuminen

Yhteisön kulttuuri kytkeytyy vahvasti kieleen, jota käytämme, sillä kieli on osa yhteisön tukirakennetta. Se on yksi maailman hahmottamisen väline, jonka varassa koko yhteisön kulttuuri toimii. Yksilön identiteetti taas perustuu kulttuuriin, joka ympäröi meitä ja johon olemme kasvaneet. (Hakulinen 2009, 9.) Identiteetti viittaa sanana yksilöön ja hänen yhteenkuuluvuudestaan yhteisöön. Identiteetti on kokonaisuus, johon kuuluu mielikuva itsestä, sekä yksilön oma minäkäsitys. Ihmiselle muodostuu sosiaalinen identiteetti heti syntymän jälkeen. Pieni lapsi peilaa itseään ympäristöstään saamiinsa palautteisiin ja rakentaa tätä kautta itselleen minäkuvaa. Tutkijoiden mukaan myönteinen minäkuva on erittäin tärkeä lapsen kehityksen kannalta, sillä varhaislapsuudessa muodostuu perusminä, ja sen pohjalle minän eri osa-alueet. Identiteetin ja minäkuvan muo-

dostumisen kannalta on myös välttämätöntä saada malleja vertaisistaan. Esimerkiksi huonokuuloisen lapsen kannalta vertaismallit ovat välttämättömiä minuuden muodostumisen kannalta. Tällöin yksilö saa vertaistukea ja ymmärrystä esimerkiksi kieliyhteisöltä. Tämän vuoksi kieli ja kommunikaatio ovat identiteetin kannalta erittäin tärkeitä rakennuspalikoita. (Lauronen 2008, 18.)

2.3 Puhutun kielen muuttuminen

Kielissä esiintyvä vaihtelu ja kielen muuttuminen kiinnostavat niin kielentutkijoita kuin maallikoita. Nämä kaksi ilmiötä liittyvät läheisesti toisiinsa, sillä kielen vaihtelun esiintyminen on edellytys kielen muuttumiselle. (Kurki, 2006.) Yksi kielen muuttumiseen vaikuttavista tekijöistä on sanojen lainaaminen vieraista kielistä. Suuret kielialueet syöttävätkin tähän aineistoa esimerkiksi slangin muodossa. Lainasanat kuuluvat kielen elämään ja ovat merkki siitä, että kieli on elossa. (Hakulinen 2009, 9.) On kuitenkin muistettava, että vaikka elinvoimaiseen kieleen tarttuu lainasanoja, on tehtävä myös valintoja. On ratkaistava, mukautetaanko lainasana kyseisen kielen äänne- ja muotojärjestelmään, käännetäänkö se kohdekieleen vai onko kyseessä niin sanottu sitaattilaina, kuten esimerkiksi *take away*. (Korhonen. 2/2019.)

Kieleen ilmestyy jatkuvasti uusia sanoja. Jotta vanhat sanat säilyisivät kielessä, niitä pitää käyttää jatkuvasti. On todennäköistä, että vanhoja sanoja käytetään vähemmän, kun kieleen ilmestyy uusia sanoja. Mitä enemmän uusia sanoja tulee, sitä vähemmän vanhat ovat käytössä, joten kieli muuttuu. Näin ollen kieli on koko ajan jatkuvassa muutoksessa. (Tanaka 2002, 1.) Vuonna 2018 Suomessa neljä puhutuinta kieltä suomen ja ruotsin kielen jälkeen olivat venäjä (n. 79 000), viro (n. 50 000), arabia (n. 30 000) ja somali (n. 20 000). Englannin kieli oli viidenneksi puhutuin kieli ja sen puhujien määrä vain vähän alhaisempi kuin somalin kielessä (Stat. Tup. Maahanmuutto). Esimerkiksi stadin slangin kerrotaan saavan paljon vaikutteita somalin kielestä, vaikkakin usein kyseessä on haukkumasanat, kuten *shuluk – läski* (Yle. Uutiset. Kotimaa 2011). Myös venäjän kielestä tulee paljon lainasanoja, esimerkiksi slangisana *bonjata*, joka tulee venäjän kielen sanasta *ponjat – tajuta, ymmärtää* (Wikipedia). Sana *bonjata* löytyy myös verkkosanakirja Suviviittomat.net -sivustolta, jossa se on listattu yhdeksi suomenkieliseksi synonyymiksi viittoman oivaltaa kohdalle (Suviviittomat. Artikkelit 1010).

Erilaiset sovellukset, internet-kanavat ja siellä olevat palvelut levittävät lainasanoja tehokkaasti (Korhonen 2019). Opinnäytetyössä ajatellaan, että erilaiset sovellukset, kuten Facebook tai Instagram, toimivat väylänä lainaviittomien kulkeutumisessa suomalaiseen viittomakieleen. Maailmassa on 7.7 miljardia ihmistä ja aktiivisia sosiaalisen median käyttäjiä on noin 3.5 miljardia (Brandwatch). On siis hyvinkin mahdollista, että juurikin sosiaalisen median kautta suomalaiseen viittomakieleen kulkeutuu lainaviittomia.

3 SUOMEN KIELEN HISTORIAA JA KEHITYSTÄ

Suomen kieltä puhuu maailmassa melkein kuusi miljoonaa ihmistä ja sitä käytetään Suomen lisäksi muun muassa Ruotsissa, Norjassa, Australiassa sekä Amerikassa. Äidinkielenään sitä puhuu 4,9 miljoonaa suomalaista. Toisena kotimaisena kielenä suomen kieltä käyttää yli puoli miljoonaa ihmistä. (Kotimaisten kielten keskus. Kielitieto.) EU:n virallisia kieliä on tällä hetkellä yhteensä 24 ja suomen kieli on yksi näistä kielistä vuodesta 1995 lähtien (European Union. EU Languages). Maailman kieliä tutkiva Ethnologue, on listannut vuoden 2019 puhutuimmat 200 kieltä yhteen listaan. Suomen kieli on sijoittunut tällä listalla sijalle 149, englannin, mandariinikiinan ja hindin sijoittuessa listan kärkeen. (Ethnologue. Languages of the World.)

3.1 Suomen kielen ja lainasanojen historiaa

Varhaisinta tunnettua suomen kielen esimuotoa kutsutaan kantauraliksi, jota on puhuttu arviolta 2000 – 4000 vuotta ennen ajanlaskumme alkua (Kotilainen 2016, 15). Yleisimmän teorian mukaan kantauralin syntypaikka oli Volga-nimisen joen mutkassa, joka sijaitsee nykyisen Venäjän alueella. Teoria pohjautuu arkeologisiin tutkimuksiin, joiden mukaan Volgan rannoilla on elänyt jopa kaksi väestöä, jotka ovat käyttäneet kantauralia omana kielenään. Kielitutkimuksien mukaan, kantauralin luontosanastosta voi myös päätellä sen alkuperän. Kantauralin sanat, *meti/mekshi – mehiläinen*, viittaavat lämpimään sisämaahan. Mereen liittyviä sanoja taas ei ole ollenkaan. (Kotilainen 2016, 17 – 18.) Volgan rannoilla asuneet ihmiset alkoivat harjoittaa uusia taitoja, kuten esimerkiksi maanviljelystä. Matkatessaan kohti länttä, he tutustuivat uusiin ihmisiin ja samalla kieli muuttui. Kantaurali hajosi useampaan eri kieleen, joista muodostui edelleen uusia kieliä, kuten meille nykypäivänä tuttu unkarin kieli. Kun lähestytään ajanlaskumme alkua, niin puhutaan jo varhaiskantasuomesta, joka toimi pohjana muun muassa nykyiselle suomen kielelle, saamen kielille ja viron kielelle. Varhaiskantasuomen kieltä puhuttiin arviolta nykyisen Viron ja Suomen välillä. (Kotilainen 2016, 28 – 31.)

Suomen kieli on jo syntyvaiheessaan saanut vaikutteita muista kielistä. Kielenkehityksessä sanat syntyvät eri lähteistä, ne on voitu kokonaan keksiä tai johtaa jo valmiista sanoista. Suurin osa sanoista on kuitenkin lainattu muista kielistä. (Kotilainen 2016, 35.) Uusi sana johdetaan jo olemassa olevasta sanasta esimerkiksi näin: *kirja – kirjasto, laiva – laivasto* (Kotilainen 2016, 106). Nykyään puhutussa suomen kielessä on useita sanoja, jotka ovat alun perin lainasanoja muista kielistä. Lainasanat pitävät sisällään mielenkiintoisia asioita sen ajan ihmisistä. Niiden avulla on voitu selvittää, millä alueella he ovat asuneet, mitkä ovat olleet heidän arkiaskareitaan ja millaiset välit heillä on ollut vieraiden kielten puhujiin. Balttilaisesta kantakielestä lainatut sanat *napa, kauha* ja *luuta* viittaavat siihen, että maiden välit ovat olleet hyvin rauhaisat. Germaanisten kantakielten (nykypäivänä esimerkiksi ruotsi ja englanti) vaikutus on ollut suuri. Kantasuomen sanasto on pitänyt sisällään noin 2200 sanaa, joista 600 on lainattu germaanisista kielistä. Yksi näistä sanoista on *äiti*. Tästä lainasanasta voi päätellä, että suhteemme germaanisten kielten puhujiin on ollut hyvin läheinen. (Kotilainen 2016, 36 – 37.)

Lainasanojen käyttö kielen kehityksessä on jatkunut myös myöhemmin, vaikka sitä matkan varrella paheksuttiinkin. 1600-1700 -luvulla haluttiin kasvattaa suomen kieltä omana itsenään ja lainasanoja vältettiin. Ruotsin kielen kielijärjestelmää pidettiin kuitenkin mallina suomen kielen kehittämisessä (Kotilainen 2016, 78 – 79). 1800-luvun kansallisromantiikka ja nationalismi yllyttivät vihaa lainasanoja kohtaan. Kielitieteilijät katsoivat, että lainasanat “väärivät kansan kielitajua” ja valmiita lainasanoja korvattiin uusilla kantasuomalaisilla sanoilla. Esimerkiksi *kyökistä* tuli keittiö ja *hantuukista* tuli pyyheliina. (Kotilainen 2016, 105.) Lainasana-vihan vuoksi 1800-luvulla kehitettiin uusia suomen kielen sanoja johtamalla ja tekemällä niistä yhdyssanoja, kuten aikaisemmat esimerkit kirjasto ja laivasto. (Kotilainen 2016, 106.) Tämän ilmiön voidaankin ajatella olevan aiemmin kappaleessa *Puhutun kielen muuttuminen* mainittua kielen suojelemista. Nykysuomi syntyi 1880-luvulla, sillä tuolloin kieli kehittyi paljon. Kielen kehitys jatkui kuitenkin edelleen 1900-luvulla. (Kotilainen 2016, 139.)

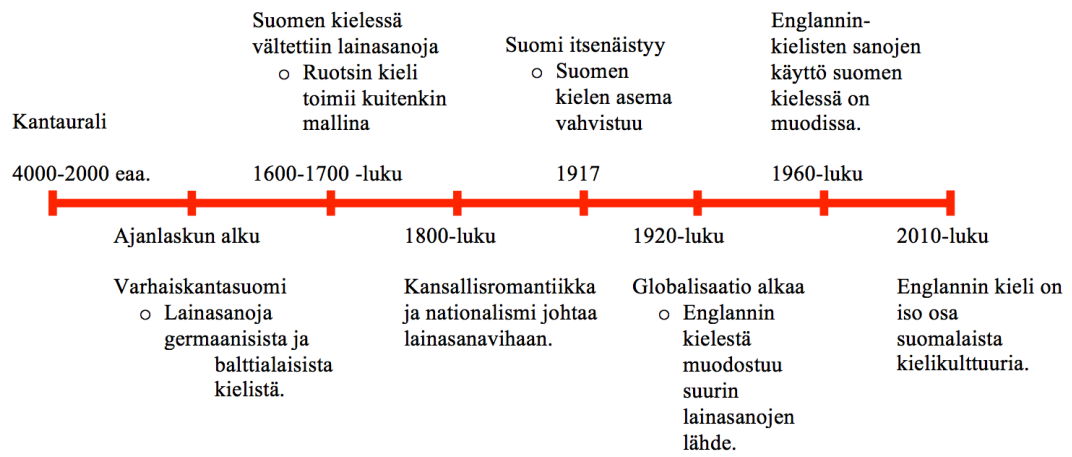
Vuonna 1917 Suomen itsenäistyminen vaikutti vahvasti suomen kielen asemaan ja kieli vakiintui yhteiskunnassa. 1900-luvulla yhteiskunnan kehittyi paljon ja lukemattomia uusia sanoja tarvittiin. Tavoitteena oli kuitenkin edelleen sanasto, jossa lainasanoja ei käytetä. Uusien ilmiöiden sanoista suurin osa lainattiin kuitenkin vieraista kielistä. Lai-

nasanojen käyttäminen sekä kokonaan uusien sanojen keksiminen kulkivat siis käsi kädessä. (Kotilainen 2016, 155 – 156.)

3.2 Suomen kieli tarkasteltuna 2010-luvulle

Teollisen vallankumouksen ansiosta maiden välinen liikennöinti helpottui 1800-luvulla huomattavasti. Tekniikan kehittyminen ja sen kautta välimatkojen lyheneminen saivat aikaan globalisaation, eli kansainvälistymisen. Globalisaatio on laaja ilmiö, jota voidaan tarkastella sosiaalisia, kulttuurisista, poliittisista sekä lainsäädännöllisistä näkökulmista. (Investopedia. Terms. Globalization.) Englannin kielestä tuli globalisaation myötä uusi, muita ylivoimaisempi kieli, josta lainasanat kulkeutuivat suomen kieleen (Kotilainen 2016, 196). Englantia puhuu arviolta 1/3 maailman väestöstä, jonka vuoksi se on ansainnut globaalin *lingua franca* –statuksen (Britannica. English Language). Statuksen mukaan ihmiset, joilla ei muuten olisi yhteistä kieltä, käyttävät kommunikoidessaan englannin kieltä (Britannica. Lingua Franca). Toisin sanoen, suomalainen ja saksalainen eivät välttämättä osaa toistensa kieliä, mutta molemmat osaavat englantia, joten heidän yhteinen keskustelunsa onnistuu sen avulla.

Englannin kieli on nykypäivänä iso osa myös suomalaisten kulttuuria. Englanninkielisten sanojen käyttö oli nousussa jo 1960-luvulla, jolloin suomen kieli sai muun muassa *greipin*, *baarin* ja *managerin* sanastoon. (Kotilainen 2016, 156.) Nykypäivänä monet kaupalliset mainokset ovat osittain tai jopa kokonaan englanniksi, kuten Amerikasta lähtöisin oleva *Black Friday* (Kotilainen 2016, 175). Suomen kielessä on paljon sanoja, jotka ovat jo niin vakiintuneita ja suomalaisen kirjoitusasun saaneita, ettei niitä heti ajateltisi lainasanoiksi. Näitä ovat muun muassa *meikki*, *pekoni* ja *projekti*. Sosiaalinen media on tuonut suomen kieleen runsaasti lisää sanoja, joille ei myöskään ole keksitty suomenkielistä vastinetta, kuten *Snapchat* tai *Instagram*. (Kotilainen 2016, 205 – 206.) Kuviossa 1 tarkastellaan suomen kielen kehitystä 2010-luvulle asti. Kuvioon on koottu kielen kehityksen käännekohdat aikajärjestyksessä.



Kuvio 1: Suomen kielen historian aikajana

4 SUOMALAISEN VIITTOMAKIELEN HISTORIAA JA KEHITYSTÄ

Viittomakielellä tarkoitetaan visuaalista kieltä, jota tuotetaan käsillä. Äidinkielenä sitä käyttävät pääasiassa kuulo- ja kuulonäkövammaiset ihmiset. Viittomakieli ei ole kansainvälinen kieli, vaan jokaisella maalla on oma viittomakielensä. (Kuurojenliitto. Viittomakielet. Viittomakielet ja viittomakieliset.) Maailmassa arvioidaan olevan 6000-9000 puhuttua kieltä, joiden rinnalla käytetään myös viittomakieliä. Viittomakielet ovat puhuttujen kielten tapaan itsenäisiä kielijärjestelmiä. Ne ovat syntyneet puhtaasta kommunikoinnin tarpeesta kuurojen yhteisöissä ja ovat sidoksissa maansa kulttuuriin. Kuten puhuttuihin kieliin, myös viittomakieleihin vaikuttaa vahvasti tietyn alueen kulttuuri ja historia. Suuret kielialueet vaikuttavat myös viittomakieleihin, esimerkiksi maahanmuuton myötä. (Selin-Grönlund 2011, 1.)

Suomessa virallisia viittomakieliä ovat suomalainen ja suomenruotsalainen viittomakieli (Kuurojenliitto. Viittomakielet. Viittomakielet ja viittomakieliset). Ne ovat kaksi erillistä viittomakieltä, vaikka eroavaisuuksia voi olla vaikea huomata. Eroavaisuuksia löytyy esimerkiksi yksittäisistä viittomista. Suurin ero on kuitenkin kielen rytmissä. Suomen ja ruotsin puhuttujen kielten erilaiset kielijärjestelmät ovat väistämättä vaikuttaneet myös viittomakieleihin. (Halkosaari. Kielisilta 1/2018. 14.) Suomalaista viittomakieltä käyttää arviolta noin 5000 – 6000 kuuroja sekä huonokuuloista. Kuulevia viittomakielen käyttäjiä on noin 6000 – 9000 ja äidinkielenään sitä käyttää noin 500 ihmistä. Kuuleva viittomakielinen voi olla esimerkiksi kuurojen vanhempien kuuleva lapsi, jolloin häntä kutsutaan termillä CODA (child of deaf adult). (Kuurojenliitto. Viittomakielet. Viittomakielet ja viittomakieliset.)

Maahanmuuton myötä Suomessa käytetään myös vieraita viittomakieliä suomalaisen viittomakielen lisäksi. Suurin näistä kielistä on venäläinen viittomakieli. (Selin-Grönlund 2011, 1.) Vuonna 2020 Kela on myöntänyt tulkkauspalveluoikeuden myös venäläistä viittomakieltä käyttäville tulkkauspalvelun asiakkaille. Aiemmin tulkkauspalveluun ovat olleet oikeutettuja vain ne, jotka käyttävät suomea, ruotsia, suomalaista tai suomenruotsalaisia viittomakieltä. Kela ei enää rajaa oikeutta tulkkauspalveluun asiakkaan käyttämän kielen perusteella. Tämä kertoo paljon vieraiden viittomakielen esiintyvyydestä Suomessa. (Kela. Henkilöasiakkaat. Vammaistuet. Vaimmaisten tulkkaus-

palvelu. Ajankohtaista. Vammaisten tulkkaukspalvelua voidaan järjestää myös muilla kielillä.)

4.1 Suomalaisen viittomakielen ja kuurojen kulttuurin historiaa

Suomessa ensimmäiset kirjalliset maininnat viittomakielen käytöstä ulottuvat 1840-luvulle. Yksittäisistä kuuroista löytyy mainintoja jopa 1700-luvulta. (Suomen viittomakielten kielipoliittinen ohjelma, 13.) Kuuro Carl Oscar Malm toi viittomakielisen yhteisön Suomeen 1800-luvun puolivälissä. Ruotsissa opiskellut Malm palasi takaisin Suomeen ja perusti kuurojenkoulun Porvooseen. Hän toi mukanaan ruotsalaisen viittomakielen, josta suomalainen ja suomenruotsalainen viittomakieli ovat kehittyneet. (Suomen Viittomakielen kielipoliittinen ohjelma, 15.) Tämä muistuttaa hyvin paljon puhutun suomen ja viron kielen kehittymistä yhteisestä varhaiskantasuomen kielestä, kuten tämän työn kappaleessa *Suomen kielen historiaa ja kehitystä* jo mainittiin.

Viittomakieliset eivät ole olleet niin vahvasti sidottuina tiettyihin alueisiin tai kuntiin, kuten saamenkieliset tai ruotsinkieliset. Viittomakieliset ovat kuitenkin asettuneet usein paikkoihin, joissa on kuurojen keskittymiä tai esimerkiksi viittomakielistä toimintaa. Suomenruotsalaista viittomakieltä käyttäviä kuuroja asuu edelleen enimmäkseen ruotsinkielisellä rannikkoalueella Etelä-Suomessa ja Pohjanmaalla. (Suomen viittomakielten Kielipoliittinen ohjelma, 15.)

Tie viittomakielen kehittymisellä ei ollut helppo. Kuuroja ei pidetty lainkaan kielivähemmistönä tai osana kulttuurivähemmistöä, vaan heitä pidettiin vammaisina. Koulujen päätavoite oli sulauttaa kuurot osaksi kuulevien väestöä. (Keski-Levijoki, 2008, 29.) Oralismiksi kutsuttu ajattelutapa vallitsi Suomessa jopa 100 vuoden ajan. Oralismien aikana kuuron henkilön puhetaito määräsi hänen lahjakkuutensa ja sivistyksensä tason. Jopa ihmisyyttä mitattiin puhetaidon perusteella. Oralismi syntyi oralistisesta opetustavasta jo 1700-luvulla, ja siinä puheen ja huulilta luvun merkitystä korostettiin. Oralismien vuoksi viittomakielen käyttö kiellettiin 1800- ja 1900-luvuilla kokonaan. Oralismien aikakausi päättyi vasta 1960 – 70 -lukujen taitteessa. Tämä tarkoittaa sitä, että yhteiskunnassamme on edelleen kuuroja, jotka ovat eläneet maailmassa, jossa heidän kielensä kiellettiin. (Kuurojen museo. Historia. Oralismi.) Oralismien takia eroja alkoi olla havait-

tavissa suomalaisen ja suomenruotsalaisen viittomakielen välillä (Suomen Viittomakielen kielipoliittinen ohjelma, 15). 1960 – 1970 -luvulla kielitieteellinen tutkimus kiinnostui viittomakielestä ja viittomakieli todettiin puhuttujen kielten vertaiseksi. Tämä vahvisti viittomakielen asemaa ja kuurot alkoivat ajaa omia oikeuksiaan. (Suomen viittomakielen kielipoliittinen ohjelma, 14.)

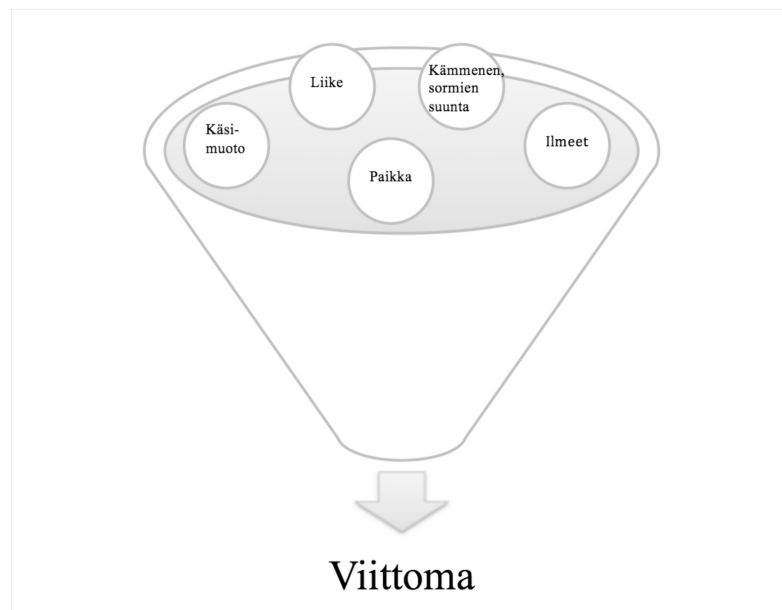
Suomessa kuurojen yhteisön toiminta on ollut varsin aktiivista ja ensimmäinen kuuromykkien yhdistys perustettiin Turkuun vuonna 1886. Vuonna 1905 perustettiin Suomen kuuromykkäin liitto, jota myöhemmin alettiin kutsua Kuurojen yhdistykseksi. Myös viittomakielinen kulttuuri ja taide kukoistivat 1900-luvun alussa. Kuurojen yhdistys vastasi suurelta osin kulttuurista. Yhdistykset järjestivät muun muassa luentoja ja muuta valistusta. Jokaisella yhdistyksellä oli myös oma jaosto nuorille, naisille sekä vapaalle sivistykselle. 1900-luvun alussa kuuroille syntyi myös urheiluseuroja yhdistysten rinnalle. Vuonna 1907 Kööpenhaminassa järjestettiin ensimmäisen pohjoismainen kuurojen kongressi (KPN), jonka toiminta on näinä päivinäkin erittäin runsasta. (Suomen viittomakielten kielipoliittinen ohjelma, 13.)

4.2 Suomalainen viittomakieli tarkasteltuna 2010-luvulle

Viittomakielisten yhteisössä on kolme vahvaa peruspilaria. Nämä ovat kieli, kulttuuri ja identiteetti. Yhteisön jäsenet ovat kautta aikojen kokoontuneet siellä, missä viittomakieltä käytetään. Historia, yhteiset elämäntavat ja kokemukset sitovat viittomakielisiä yhteen. Monet viittomakieliset kokevat itsensä myös maailmankansalaisiksi, sillä kielen visuaalisuuden vuoksi he pystyvät ylittämään kielirajat puhuttuja kieliä helpommin. (Suomen Viittomakielten Kielipoliittinen Ohjelma, 9.) Myös verkostoitumisen ja teknologian ansiosta kielirajat on helpompi ylittää. Esimerkiksi sosiaalinen media mahdollistaa sosiaalisen kanssakäymisen myös ilman matkustamista. Suvaitsevaisuus monikielisyttä ja kulttuurisidonnaisuutta kohtaan on lisääntynyt, vaikka ennakkoluuloja on vielä paljon. (Suomen Viittomakielten Kielipoliittinen ohjelma, 15.) Monissa puhutuissa kielissä kielioppi on varsin erilaista. Viitotuissa kielissä erot kielten välillä ei kuitenkaan ole suuria. (Suomen viittomakielten kielipoliittinen ohjelma, 10.) Viittomakieli on hyvin monipuolista, ja siitä voikin erottaa esimerkiksi alueellisia murteita. Myös erilaiset

tyylit ja niiden vaihtelu ovat yleisiä viittomakielissä. Tällaisia ovat esimerkiksi juhlatyyli tai tarinatyylit. (Kurojen Liitto. Viittomakielet. Viittomakielet ja viittomakieliset.)

Kuten puhutuista kielissä, myös viittotuista kielistä voidaan erottaa tietty määrä rakennepiirteitä. Viittomakielessä sanaa vastaava perusyksikkö on viittoma. Yhdestä viittomasta taas voidaan erottaa käsimuoto, paikka, käsien liike, kämmenen ja sormien suunta ja ei-manuaaliset piirteet (ilmeet, suun, pään ja vartalon piirteet). Kuviossa 2 havainnollistetaan viittoman muodostuminen. Viittomakielessä korostetaan viittomisen aikana tuotettuja kasvonilmeitä, kehon ja pään liikkeitä sekä kolmiulotteista tilaa. (Kotimaisten kielten keskus. Suomen viittomakielet.) Suomalaisesta viittomakielestä on tehty myös kielitieteellinen tutkimus Helsingin yliopiston yleisen kielitieteen laitoksella 1980-luvun alussa. Tutkimusraportti, *Viittomakielen perusrakenne* on julkaistu vuonna 1985. Raportissa kerrotaan muun muassa, miten suomalaisessa viittomakielessä käytetään erilaisia käsimuotoja. (Rissanen 1985, 47.)



Kuvio 2: Viittoman muodostuminen

Jokaisessa kielessä on erilaisia symboleita, jotka tarkoittavat tiettyä asiaa tai toimintoa. Viittomakielestä löytyy myös kuvanomaisuutta eli ikoniikkaa. Esimerkiksi viittoma *koira*, viitotaan suomalaisessa viittomakielessä taputtamalla reittä kaksi kertaa avokämmenellä. *Koira*-viittoma havainnollistetaan tarkemmin kuvassa 1. Tämä kuvastaa

koiraa, koska koira kutsutaan luokse tällä tavalla. Tämä symboli on ihmisille tuttu ja viittomakieltä pidetään näin hyvinkin ikonisena. (Jantunen 2003, 14.)



Kuva 1: Koira-viittoma

Kappaleessa *Suomen kieli tarkasteltuna 2010-luvulle* kerrottiin englannin kielen lingua franca -asemasta. Kuuroilla ympäri maailman on ollut tarve vastaavalle kansainväliselle kielelle. Tämä johtuu siitä, että kuurojen matkustaminen esimerkiksi kansainvälisiin tapahtumiin, on viime vuosina lisääntynyt. 1900-luvun loppupuolella kehittyi kansainvälinen viittominen, joka on yhteisesti sovittu kielijärjestelmä. Se ei kuitenkaan ole itsenäinen kieli. Kansainväliseen viittomiseen kuuluu hyvin ikoniset viittomat, joita sen käyttäjät yhdistävät maansa viittomakieleen. Kansainvälisessä viittomisessa käytetään myös ei-manuaalisia piirteitä viestin tukena. Sen kieliopillisten piirteiden sanotaan muistuttavan läntisten viittomakielten kielioppiirteitä. Kansainvälistä viittomista käytetään paljon kansainvälisissä kokouksissa, jotta mahdollisimman laaja joukko ihmisiä ymmärtäisi, mistä puhutaan. (European Union of the Deaf.)

Viittomakielen oppimisen kannalta sosiaalisesta mediasta on apua niin natiiveille kuin aloittelijoillekin. Facebookista löytyy *Meidän kaunis, rakas viittomakielemme ja kulttuurimme!* -ryhmä, jossa jäseniä on yli 2000. Ryhmässä jaetaan paljon suomalaisen viittomakieleen ja sen kulttuuriin liittyvää materiaalia. Tämän opinnäytetyön kannalta on mielenkiintoista huomata ryhmän tapa jakaa uusia viittomia toisilleen. Ryhmään

tehdään usein julkaisuja, joissa etsitään jollekin sanalle viittomaa. Kuka tahansa ryhmän jäsen voi antaa ehdotuksensa viittomasta. Usein ehdotus annetaan viitottuna, lyhyen videon muodossa. Ehdotuksia saattaa tulla useita erilaisia. Näin tapahtuu varsinkin, jos sanalle ei ole olemassa vakiintunutta viittomaa. On kiinnostavaa huomata, kuinka ryhmässä ehdotetaan myös viittomia, joiden alkuperän kerrotaan olevan jostain vieraasta viittomakielestä. Vaikka alusta mahdollistaa viittomien jakamisen, ei ole kuitenkaan tiedossa, kuinka moni näistä lainaviittomista päättyy itse kieleen.

5 VIITTOMAKIELEN TULKKIKOULUTUS SUOMESSA

Kielet muuttuvat ja kehittyvät, jonka vuoksi tulkin tulee harjoittaa omaa ammatillista osaamistaan. Näin tulkki kykenee tuottamaan mahdollisimman laadukasta tulkkausta asiakkaalleen. Kun työntekijän tiedot ja taidot kohtaavat toisensa, voidaan puhua ammattitaidosta. (Collin 2007, 128.) Tulkin ammatillista osaamista voidaan katsoa monesta eri näkökulmasta. Osaaminen ei muodostu pelkästään työkieleen liittyvistä tiedoista ja taidoista. Siihen kuuluu muun muassa taito verkostoitua, hankkia kontakteja ja yhteyksiä, sekä hankkia erilaisia kokemuksia. Tulkin ammatilliseen osaamiseen kuuluu myös ongelmanratkaisukyky sekä hyvät vuorovaikutustaidot. (Ojala 2001, 24.)

Pohdittaessa viittomakielen tulkkikoulutuksen tulevaisuutta, on tärkeää tietää, kuinka se on vuosien aikana kehittynyt. Viittomakielen tulkkikoulutus ei aina ole ollut ammattikorkeakoulututkinnon tasoinen. Se on ammattina edelleen suhteellisen tuore, sillä ensimmäinen kurssimuotoinen viittomakielen tulkkikoulutus toteutui vuonna 1962 Laajasalossa. Ennen sitä kuka tahansa viittomakielentaitoinen ihminen saattoi toimia kuulovammaiselle henkilölle tulkkina. Usein tulkin roolissa olivat kuulovammaisen henkilön kuulevat lapset, kuurojen papit ja diakonissat. Vuoden mittainen ammattiin sivistävä koulutus alkoi vuonna 1983 Turun Kristillisellä opistolla. Vuonna 1986 koulutus piteni kaksivuotiseksi ja muuttui ammatilliseksi koulutukseksi. Viittomakielen tulkkikoulutus on ollut ammattikorkeakoulutasoinen koulutus vuodesta 2001 lähtien. (Hynynen, 2003, 21 – 22.)

Nykyisin viittomakielen tulkkikoulutusta järjestetään joko Humanistisessa ammattikorkeakoulussa (HUMAK) tai Diakonia-ammattikorkeakoulussa (DIAK). Opiskelu tapahtuu Helsingissä tai Turussa. (ammattinetti.fi.) Tutkintonimike on Tulkki (AMK) ja tutkinto suoritetaan päivätoteutuksena. Molemmissa oppilaitoksissa opintojen laajuus on 240 opintopistettä ja koulutukseen haetaan korkeakoulujen yhteishaussa. (Opintopolku.fi.)

6 DIAKIN OPETUSSUUNNITELMA 2019

Yhteiskunta muuttuu jatkuvasti nopealla tahdilla. Siihen vaikuttavat esimerkiksi globalisoitua talous ja kulttuurien välinen vuorovaikutus. Uutta tietoa saadaan jatkuvasti, jolloin tiedot myös vanhenevat nopeammin. Tällöin ammattitaidon uusimisesta tulee tärkeä edellytys. (Auvinen, 2007, 16.) Opetussuunnitelman (OPS) muuttamiselle tulee olla hyvät perusteet. Lähtökohtana ovat kyseisen koulutuksen “kehittäminen sekä tulevaisuuden tarpeiden ennakointi”. Opetussuunnitelman sisällön tulee vastata toimintaympäristöjä sekä työelämän käytäntöjä. (Auvinen, 2007, 158.) Alati muuttuvassa yhteiskunnassa tämä tarkoittaa sitä, että opetussuunnitelmia täytyy tarpeen vaatiessa uusida. Näin ollen kyseinen koulutus mukautuu työelämän tarpeisiin.

Tämän opinnäytetyön tekijät opiskelevat Diakonia-ammattikorkeakoulussa. Kyseisen ammattikorkeakoulun opetussuunnitelmaa käytetään esimerkkinä siitä, mitä viittomakielen tulkkiopetus sisältää juuri nyt, lukuvuonna 2019 – 2020. Opetussuunnitelma toimii ohjenuorana opettajille sekä opiskelijoille, sisältäen muun muassa oppimistavoitteet ja arvioinnin sisällön sekä kriteerit (Heikkinen & Sahlstedt 2014, 6). Lukuvuonna 2019 – 2020 Diakonia-ammattikorkeakoulussa on käytössä kaksi opetussuunnitelmaa samanaikaisesti. Vuonna 2018 tai aikaisemmin aloittaneet opiskelijat suorittavat vanhempaa opetussuunnitelmaa, kun taas vuonna 2019 aloittaneet opiskelijat ovat jo siirtyneet uuteen opetussuunnitelmaan. (Diak. Opiskelu. Opiskelijan polku. Opintojen suorittaminen. Opetussuunnitelmat.)

Vuonna 2012 voimaan astunut opetussuunnitelma on nimeltään *Tulkki (AMK), viittomakieli ja tulkkaus*. Vuonna 2019 voimaan astuneen OPS:n nimi puolestaan on *Tulkki (AMK), viittomakielen ja puhevammaisten tulkkaus*. Molemmissa vaaditaan 240 opintopistettä. Opinnot kestävät kahdeksan lukukautta, eli neljä vuotta. Englannin ja ruotsin puhuttujen kielten ammatilliset opinnot ovat molemmissa opetussuunnitelmissa pakollisia kursseja ja tulkkauksen ammatillinen suuntautuminen aloitetaan edelleen viidennellä lukukaudella. Tällöin valitaan viittomakielen tulkkauksen (KIVA = kielten välinen tulkkaus) ja puhevammaisten tulkkauksen (KISA = kielten sisäinen tulkkaus) välillä. (Diak. Opiskelu. Opiskelijan polku. Opintojen suorittaminen. Opetussuunnitelmat.)

Merkittävät muutokset vuoden 2019 OPS:ssa liittyvät muun muassa kansainväliseen vaihtoon ja työelämän harjoitteluihin. Vuoden 2012 OPS:ssa on viisi työelämän harjoittelujaksoa. Ne suoritetaan lukukausilla kolme, neljä, viisi, kuusi ja kahdeksan. Harjoittelujaksoista saa yhteensä 26 opintopistettä. Vuoden 2019 OPS:ssa harjoitteluja on vain neljä. Ne suoritetaan lukukausina neljä, kuusi, seitsemän ja kahdeksan. Harjoitteluista saa kuitenkin jopa 30 opintopistettä. (Diak. Opiskelu. Opiskelijan polku. Opintojen suorittaminen. Opetussuunnitelmat. Tulkki (AMK) viittomakieli ja tulkkaus sekä Tulkki (AMK) viittomakielen ja puhevammaisten tulkkaus.) Myöhemmin alkavat harjoittelut ja suurempi pistemäärä viitanee siis siihen, että opiskelijat suorittavat jatkossa pidempiä jaksoja harjoitteluissa. Harjoittelujaksot kehittävät opiskelijan ammatillista osaamista, opiskelijan päästessä harjoittelun kautta tutustumaan työelämään ja tulkin työhön kentällä.

Kansainvälinen vaihto on vuoden 2012 OPS:ssa mahdollista suorittaa lukukaudella seitsemän. Se toimii vaihtoehtoisena syventävänä opintona kuurosokeille tulkkauksen - (KIVA) ja kommunikaatio-ohjauksen pedagogisten -kurssin (KISA) kanssa, riippuen tulkkauksen ammatillisesta suuntauksesta. Vuoden 2019 OPS:ssa kansainvälinen vaihto on mahdollista suorittaa vaihtoehtoisena opintona jo lukukaudella kuusi tai seitsemän. Jos opiskelija valitsee vaihtoehtoiseksi opinnokseen kansainvälisen vaihdon lukukaudella kuusi, hän saa siitä 20 opintopistettä. Lukukaudella seitsemän suoritettu kansainvälinen vaihto on 15 opintopisteen arvoinen. (Diak. Opiskelu. Opiskelijan polku. Opintojen suorittaminen. Opetussuunnitelmat. Tulkki (AMK) viittomakieli ja tulkkaus sekä Tulkki (AMK) viittomakielen ja puhevammaisten tulkkaus.)

Toinen tuntuva muutos vaikuttaa vahvasti viittomakielen tulkkauksen opiskelijaan. Vuoden 2012 OPS:ssa opiskelija, joka on valinnut ammatilliseksi suunnakseen viittomakielen tulkkauksen, joutuu valitsemaan syventävän opintonsa kansainvälisen vaihdon sekä kuurosokeille tulkkauksen väliltä. Vuoden 2019 OPS:ssa kuurosokeille tulkkaus kuuluu viidennelle lukukaudella suoritettaviin opintoihin, eikä kuulu enää vapaasti valittaviin kursseihin. Näin ollen opiskelija voi saada pätevyyden kuurosokeille tulkkaukseen, sekä käydä ulkomailla vaihdossa. Aikaisemmin tämä ei ole ollut mahdollista, vaan ulkomailla vierailleen opiskelijan on pitänyt opiskella pätevyydet kuurosokeille tulkkaukseen erikseen avoimen yliopiston kautta. Opinnot on usein suoritettu valmistumisen jälkeen. Puhevammaisten tulkkauksen valinneet opiskelijat joutuvat kuitenkin edelleen

valitsemaan kansainvälisen vaihdon tai kommunikaatio-ohjauksen pedagogiikka -kurssin väliltä. (Diak. Opiskelu. Opiskelijan polku. Opintojen suorittaminen. Opetussuunnitelmat. Tulkki (AMK) viittomakieli ja tulkkaus sekä Tulkki (AMK) viittomakielen ja puhevammaisten tulkkaus.)

Myös vapaasti valittavissa kursseissa on tapahtunut muutosta. Vuoden 2012 OPS sisältää 10 opintopistettä vapaasti valittavia kursseja, ja ne voi suorittaa kirjoitustulkkauksen -kursseilla. Vuoden 2019 OPS:ssa pisteitä saa 15 ja vaihtoehtoina ovat kirjoitustulkkaus ja luova ilmaisu. Luova ilmaisu on uusi lisäys ja se valmistaa opiskelijaa esimerkiksi teatteritulkkaukseen ja taiteelliseen ilmaisutaitoon. (Diak. Opiskelu. Opiskelijan polku. Opintojen suorittaminen. Opetussuunnitelmat. Tulkki (AMK) viittomakieli ja tulkkaus sekä Tulkki (AMK) viittomakielen ja puhevammaisten tulkkaus.)

Opinnäytetyö on ajankohtainen, sillä työelämässä pohditaan, tulisiko jo tulkkikoulutuksessa ottaa huomioon vieraiden viittomakielten vaikutukset suomalaisessa viittomakielessä. Esimerkiksi syventävien kurssien ja opiskelijavaihdon muodossa, ja näin ollen sisällyttää ne seuraavaan opetussuunnitelmaan. Kahden yhtäaikaisen opetussuunnitelman noudattaminen on loistava esimerkki siitä, että koulutusta kehitetään tarpeiden mukaisesti. Tätä asiaa käsitellään lisää työn *Pohdinta*-kappaleessa. Kuten tämän luvun alussa kerrottiin, viittomakielen tulkkikoulutus on kehittynyt alle 60 vuoden aikana yhdestä kurssista neljä-vuotiseksi ammattikorkeakoulututkinnoksi, vastaamaan asiakkaiden ja työelämän tarpeita.

7 TUTKIMUSKYSYMYKSET

Opinnäytetyön aihetta tarkastellaan kolmen tutkimuskysymyksen pohjalta.

1. Tutkimuskysymys: Miten tulkit kuvailevat lainaviittomien ilmenevän suomalaisessa viittomakielessä?
2. Tutkimuskysymys: Miten tulkit kokevat muiden viittomakielten lainaviittomien vaikutukset suomalaisen viittomakielen tulkkauksessa?
3. Tutkimuskysymys: Miten tulkit kehittävät ammatillista osaamistaan tulevaisuudessa?

Näiden tutkimuskysymysten pohjalta nousivat esiin kolme eri teemaa, joiden pohjalta haastattelut toteutettiin. Teemoina olivat: vieraat viittomakielet suhteessa suomalaiseen viittomakieleen, tulkin työnkuva sekä tulkin ammatillisen osaaminen ja kielitaidon kehittäminen. Teemat ohjasivat haastattelua, mutta apuna käytettiin apukysymyksiä, joiden avulla pyrittiin löytämään vastauksia tutkimuskysymyksiin.

8 OPINNÄYTETYÖN KUVAUS JA MENETELMÄT

Tämä opinnäytetyö on laadullisessa tutkimus, eli kvalitatiivisessa tutkimus. Siinä pyritään ymmärtämään tutkimuksen kohdetta kokonaisvaltaisesti ja halutaan päästä ikään kuin “pintaa syvemmälle”. Laadullisen tutkimuksen parina pidetään määrällistä tutkimusta (kvantitatiivinen tutkimus), jossa tietoa kuvataan tilastojen ja numeroiden avulla. Laadullista ja määrällistä tutkimusta onkin mahdollista käyttää samanaikaisesti, sillä ne eivät poissulje toisiaan. (Grönfors 2011, 4 – 6.)

Haastattelujen tavoitteena oli kerätä mahdollisimman yksityiskohtaista tietoa tulkkien lainaviittoma-kokemuksista. Teemahaastattelu, eli puolistrukturoitu haastattelu soveltui tämän tutkimuksen aineistonkeruumenetelmäksi. Etuna teemahaastattelussa on, että haastateltavalle voidaan esittää tarkentavia kysymyksiä tarpeen vaatiessa. (Tuomi & Sarajärvi 2017, 42.) Tämän vuoksi teemahaastattelu on kyselyyn verrattuna joustavampi. Teemahaastattelut ovat henkilökohtaisesti etukäteen sovittuja, jonka vuoksi ne yleensä aina myös toteutuvat. Tutkija voi itse paremmin määrittää, kenet haluaa haastateltavaksi, esimerkiksi työkokemuksen perusteella. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 74 – 75.)

Teemahaastattelussa tulee pysyä viitekehyksen sisällä ja tämän vuoksi haastattelujen kysymyksille luotiin valmis runko, jota jokaisessa haastattelussa noudatettiin (Liite 1. Teemahaastattelun runko). Opinnäytetyön tutkimusta tehdessä haluttiin hyödyntää teemahaastattelun suoma mahdollisuutta esittää tarkentavia kysymyksiä haastateltavan vastauksien perusteella. Teemahaastattelun etenemiselle ei ole olemassa tiettyä järjestystä, vaan sellaisen laatiminen on “makukysymys - mutta myös laadullisen tutkimuksen perinteisiin liittyvä kysymys -”. (Tuomi ja Sarajärvi 2017, 42.)

8.1 Opinnäytetyön toteutus

Opinnäytetyön kohderyhmä koottiin etsimällä internetistä Suomen eri tulkkialueilla toimivia palveluntuottajia ja yrityksiä, joiden nettisivuilta löydettiin tulkit. Jokaiselta alueelta löytyi useampi tulkki, johon otettiin yhteyttä sähköpostitse. Tulkkiauspalvelun alueita ovat Uusimaa, Läntinen, Keskinen, Pohjanmaa, Itäinen, Pohjoinen. (Kela.

Vammaisten tulkkauspalvelu. Palveluntuottajat.) Sähköpostitse lähetettiin tutkimuskirje (Liite 2. Tutkimuskirje tulkeille), jossa esiteltiin tutkimuksen tarkoitus ja tavoite. Tutkimuskirjeitä lähetettiin yhteensä yli 200 heinäkuussa 2019. Vastauksina saatiin useita poissaolviestejä, joissa ilmoitettiin tulkkien kesälomista. Näin ollen kesälomien ajateltiin olevan syy siihen, että tutkimusryhmään saatiin vain viisi tulkkiä. Tutkimusryhmään valikoitui tulkkeja Uudeltamaalta, keskiseltä ja läntiseltä alueelta.

Teemahaastattelut toteutettiin Whatsappin videopuhelun avulla, mikä mahdollisti laajan otannan ympäri Suomea. Videopuhelu mahdollisti myös haastateltavien ilmeiden ja eleiden näkemisen, jolloin haastattelijan ja haastateltavan välille syntyi vuorovaikutussuhde. Opinnäytetyön tutkimukseen osallistui viisi tulkkiä ja he olivat olleet työelämässä 5 – 35 vuotta. Haastattelujen toteutuessa haastattelija pitäytyi tarkasti teemoissa, mutta vapaalle keskustelulle jäi paljon tilaa. Haastattelijat esittivät tarkentavia kysymyksiä, ja tulkit kertoivat avoimesti omista kokemuksistaan. Tutkijalta tämä vaati myös hyviä sosiaalisia taitoja, koska menetelmällä oltiin suorassa kontaktissa haastateltaviin. Haastattelijan oli kuitenkin koko ajan pidettävä ohjat käsissään, jotta haastattelulla saatiin viitekehyksen sisällä pysyvä lopputulos. Laadullista tutkimusta tehdessä vaatimuksena on avoimuus ja luonteva käytös sosiaalisissa tilanteissa sujuvan vuorovaikutustilanteen vuoksi. Haastattelut kestivät puolesta tunnista tuntiin. Tutkimusaineiston keruu tapahtui ajalla 12.8.2019 – 13.2.2020. Haastateltavilta saatiin lupa nauhoittaa haastattelut myöhemmää analysointia varten. Nauhoitukset hävitettiin tulosten valmistuttua ja opinnäytetyön hyväksymisen jälkeen, haastateltavien identiteetin suojelemisen vuoksi.

8.2 Aineiston analysointi

Laadullisessa tutkimuksessa korostuu aineiston hankinta-tapa ja tutkijan oma rooli. Tutkija toimii itse työkaluna tutkimukselle, luodessaan esimerkiksi kysymykset haastattelulle, jolla tutkimustietoa kerätään. Myös tulosten analysointi tapahtuu tutkijan toimesta. (Grönfors 2011, 4 – 6.) Tämän opinnäytetyön analyysimenetelmänä käytettiin sisällönanalyysia, jonka apuna taas aineiston teemoittelua. Opinnäytetyön aineistoa analysoitiin teoriasidonnaisen lähestymistavan avulla. Aineistosta nousseille tulkinnoille ja johtopäätöksille haettiin tukea myös teoriapohjasta. Teoriasidonnaisesti analysoidessa ei kuitenkaan nojata täysin teoriaan, mutta kytköksiä on havaittavissa. (KvaliMOTV.)

Haastattelut purettiin ja analysoitiin teemoittelun avulla. Teemoittelu on yksi laadullisen analyysin menetelmistä, jossa tutkimusaineistosta erotetaan aihepiirien, eli teemojen, avulla osia. Osat voivat olla aiheita, jotka toistuvat aineistossa useasti. (Koppa. Avoi-
met. Hum. Menetelmäpolkuja. Menetelmäpolku. Aineiston analyysimenetelmät. Tee-
moittelu.) Tämän opinnäytetyön kohdalla toistuvat teemat olivat amerikkalainen viitto-
makieli nuorten keskuudessa, maahanmuuttajat asiakasryhmänä ja kielen visuaalisuus.
Myös suomalaisen viittomakielen suojeleminen nousi vahvasti esiin haastatteluissa.

Teemoittelu aloitettiin purkamalla haastattelut äänitiedostoista kirjoitettuun muotoon. Näin niitä oli helpompi verrata myöhemmin toisiinsa. Haastattelujen purussa käytettiin apuna alkuperäistä haastattelurunkoa, johon lisättiin vain kohta “ muita huomioita”. Näin ollen myös ne asiat saatiin kirjattua, joihin ei etukäteen edes osattu laatia kysymyksiä. “Muita huomioita” osiosta nousi esiin uusi havainto, kielen suojeleminen, joka muotou-
tui myöhemmin omaksi teemakseen. Teemoittelun avulla pyrittiin löytämään kysymys-
ten välillä yhtäläisiä vastauksia, jotka merkittiin värikoodein. Kun haastatteluista löydet-
tiin yhteiset teemat, niitä voitiin alkaa tarkastelemaan yksityiskohtaisemmin teoriapoh-
jan avulla. Teemojen etsimisessä hyödynnettiin tämän työn tekijöiden, eli tutkijoiden,
määrää luotettavuuden takaamiseksi. Kaikki kolme opinnäytetyön tekijää osallistuivat
teemoitteluun omalla tahollaan ja etsivät tehdyistä haastatteluista toistuvia teemoja.
Tämän jälkeen opinnäytetyön tekijät kokoontuivat vertailemaan löytämiään teemoja.
Vertailussa todettiin, että vaikka teemoittelu tehtiin jokainen omilla tahoillaan, niin silti
esille nousseet teemat olivat keskenään samoja. Haastatteluissa esille nousseet teemat
esitellään seuraavassa kappaleessa.

9 TEEMAHAASTATTELUIJEN TULOKSET JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Haastattelujen vastauksista nousi esille neljä selkeää teemaa, joita tässä kappaleessa käsitellään yksi kerrallaan. Nämä teemat ovat amerikkalainen viittomakieli nuorten keskuudessa, maahanmuuttajat asiakasryhmänä, kielen visuaalisuus sekä kielen suojeleminen.

Tulkeista neljä osasi suomalaisen viittomakielen lisäksi muita viittomakielisiä. Tulkeista neljä kertoi osaavansa amerikkalaista viittomakieltä (ASL = American sign language) vaihtelevasti tasojen ”osaan jonkin verran” ja ”käytän työkielenä” väliltä. Haastatelluista tulkeista kaikki ovat työssään huomanneet suomalaisessa viittomakielessä lainaviittomia, mutta lainaviittoman alkuperästä ei välttämättä ole ollut tietoa. Poikkeuksena lainaviittomat ruotsalaisesta ja suomenruotsalaisesta viittomakielistä. Lähes kaikki tulkit olivat törmänneet uransa aikana näihin lainaviittomiin. Aihe ei kuitenkaan noussut esiin niin vahvasti, että siitä olisi muodostettu lopputuloksiin oma teemansa.

9.1 Amerikkalainen viittomakieli nuorten keskuudessa

Kysyttäessä suomalaisen viittomakielen muuttumisesta tulkit toivat vahvasti esiin nuorten kielen käytön. Sosiaalisen median (Facebook, Twitter, Youtube) ja uutisten kautta ASL:n lainaviittomat leviävät etenkin nuorten keskuuteen. Myös nuorten viittomakielisten koulutustausta vaikuttaa lainasanojen käyttöön.

Kyllä mä olen nähnyt kun esimerkiksi ne, jotka on Gallaudetin yliopistossa opiskellut, ja tulee Suomeen, niin käyttää tällaista viittomaa kuin *Hold on* [haastateltava viittoo ASL:n viittoman, kuva 2] ja käyttää [viittomaa], kun se sopii paremmin kuin se suomalainen viittoma.



Kuva 2: Hold on –viittoma, American sign language

ASL:n lainaviittomien lisäksi nuoret käyttävät paljon kansainvälisiä viittomia sekaisin suomalaisen viittomakielen kanssa. Tästä huolimatta syvempi tietämys kansainvälisestä viittomisesta on kuitenkin vähäistä. Vaikka nuoret ymmärtävät kansainvälistä viittomista, he eivät välttämättä osaa tuottaa sitä näitä yksittäisiä viittomia enempää. Yksi haastateltavista toi esiin näkökulman, jonka mukaan nuorilla viittomakielisillä puuttuu kieli-tietoisuus myös omasta äidinkielestään ja sen rakenteesta. Lainasanojen alkuperää ei välttämättä tiedetä, jolloin yleiseen käyttöön voi kulkeutua viittomia, jotka eivät kuulu suomalaisen viittomakielen rakenteeseen. Tämä johtuu siitä, että nuoret eivät välttämättä tunnista vieraan viittomakielen ja suomalaisen viittomakielen rakenteita toisistaan.

Kielitietoisuus nuorilla voi olla vajavaista... Eivät tiedä minkä maan viittomia ne on. Se liittyy myös kieli-identiteettiin. Vähän sama kuin suomen kielessä, niitä käytetään koska se on coolia.

9.2 Maahanmuuttajat asiakasryhmänä

Haastateltavien mukaan kuurojen maahanmuuttajien Suomessa käyttämä kieli muistuttaa kahden eri kielen pohjalta syntynyttä yksinkertaistettua kieltä eli niin sanottua hybridikieltä. Heidän käyttämänsä hybridikieli muodostuu eri viittomakielistä ja panto-

miimista. Kuuroilla maahanmuuttajilla ei välttämättä ole aiempaa koulutustaustaa ollenkaan, ja se vaikuttaa kielen oppimiseen myös Suomeen saapumisen jälkeen. Maahanmuuttaja-asiakkaiden kanssa kommunikaatio perustuu alussa lähinnä pelkkään visuaalisuuteen, sillä yhteistä kieltä ei aluksi ole. Maahanmuuttajat eivät välttämättä ole käyneet koulua, ja heidän kanssakäymisensä muiden kuurojen kanssa on ollut vähäistä. Heidän kielitaustansa on heikkoa, ja nämä kaikki seikat hankaloittavat tulkkausta.

Usein on haasteena se, että jos tänne tulee maahanmuuttaja jostain arabi-maasta, niin tausta on täysin eri ja koulutaustaa ei välttämättä ole. Kielitausta puuttuu ehkä täysin. Jotkut on käynyt kouluja ja osaa lukea ja kirjoittaa, mutta ei osaa viittoa.

Maahanmuuttaja-asiakkaille tulkatessa kieltä pitää muuttaa myös selkeämmäksi, sillä suomalainen viittomakieli ei ole asiakkaiden äidinkieli. Käsitteitä täytyy selittää ja avata eri keinoin. Tarvittaessa tulkki lainaa useita eri synonyymejä vieraista viittomakielistä.

Joku konkreettinen asia on helppo ymmärtää, mutta joku abstrakti asia esimerkiksi ajantaju on tosi vaikeaa... Se voi aiheuttaa sekaannuksia.

Mä varmuudeks käytän siihen lisänä muita viittomia, sen [suomalaisen] äiti-viittoman lisäksi. Eli siis muita lainoja ja jonkun näistä se sit varmasti ymmärtää... Jos sit vaikka ne neljä vaihtoehtoa ei riitä nii sit mä selitän sen.

Maahanmuuttajat kuitenkin yleisesti oppivat suomalaista viittomakieltä nopeasti, vaikka eivät välttämättä opi käyttämään sitä täydellisesti. Kulttuurierot vaikuttavat tähän asiaan vahvasti, sillä suomalaisesta viittomakielestä ei löydy viittomia vieraiden kulttuurien asioille. Näin ollen maahanmuuttajien käyttämään kieleen saattavat vaikuttaa esimerkiksi arabian viittomakieli, ASL ja kansainvälinen viittominen.

Uskontoon ja kulttuuriin liittyvät asiat voi olla vaikeita, kun näille käsitteille ei ole vastaavaa viittomaa suomalaisessa viittomakielessä... Jos suomalaisessa viittomakielessä ei ole vastaavaa viittomaa, niin sitten lainataan.

9.3 Kielen visuaalisuus

Kaikista haastatteluista nousi vahvasti esiin viittomakielen visuaalisuus ja visuaalisuuden tärkeyttä myös korostettiin. Visuaalisuuden ansiosta viittomakielissä on puhuttuja kieliä helpompaa hypätä niin sanotusti kielirajojen yli, jos yhteistä viittomakieltä ei ole. Tulkit pitivät tärkeänä visuaalisuuden ja pantomiimin lisäämistä tulkkikoulutukseen. Vastauksissa koettiin, että tulkkikoulutuksessa keskitytään liikaan kielen rakenteen ja yksittäisten viittomien opetteluun ja visuaalisen maailman ymmärtäminen jää vähemmälle huomiolle.

Mun mielestä tulkkikoulutuksessa keskitytään aika paljon viittomiin ja kuinka viitotaan, mutta enemmän pitäis keskittyä ilmeisiin ja kehoon. Niin että ymmärtää ja hahmottaa sen visuaalisuuden ja sen yhteyden viittomiin. Sitä kautta muiden maiden viittomisen voisi oppia paremmin.

Kuurot näkee maailmaa eri tavalla, he kattoo silleen visuaalisesti... Niin tähän enemmän harjoitusta.

9.4 Kielen suojeleminen

Tulkkien mukaan suomalaista viittomakieltä halutaan suojella lainaviittomilta, sillä koetaan, että tietyt lainasanat eivät välttämättä kuulu rakenteeltaan tai orientaatioltaan suomalaiseen viittomakieleen. Tulkkien keskuudessa saattaa levitä lainaviittomia, joka ei välttämättä ole vielä vakiintunut suomalaiseen viittomakieleen. Tulkeilta vaaditaan tarkkuutta ja kielitietoisuutta etenkin uusien viittomien käyttöönoton kanssa.

Jos näkee uuden viittoman ja ei tiedä varmasti, että se on suomalaista viittomakieltä, vaan epäilee että se on lainaa, niin ei kannata ottaa käyttöön. Vasta kun huomaa, että se on ikään kuin hyväksytty ja otettu suomalaiseen viittomakieleen mukaan, ja näkyy laajemmin käytössä, niin sitten sitä on turvallista käyttää.

Myös tulkit ottavat käyttöönsä lainasanoja, ja näin ollen heidän työkieleensä tulee muutoksia. Tulkeilta, joilla ei ole viittomakielistä taustaa, puuttuu kuitenkin kieli-intuitio, eivätkä he välttämättä osaa analysoida lainaviittomia tai tiedä mistä ne ovat peräisin. Näin ollen saatetaan vahingossa käyttää loukkaavaa viittomaa.

Viittoman *Israel* tausta on sellainen, että heillä on tällainen pujoparta ja silloin kun heitä vainottiin, niin heiltä leikattiin parrat pois. He ei tykkää siitä viittomasta, mutta Suomessa käytetään tätä viittomaa. Se on täällä ihan vakiintunut, mutta täällä ei tiedetä sitä, että se on negatiivissävytteinen.

Viittomisen ymmärtäminen on tosi tärkeää... On eri asia alkaa tuottaa niitä ja ymmärtää sen viittoman merkityksen oikeesti. Jotain viittomaa voidaan käyttää leikkimielessä... Taustalla voi olla ikäviä asioita ja silti ne jää elämään ja käyttöön ne viittomat.

9.5 Opinnäytetyön tekijöiden johtopäätökset tuloksista

Johtopäätöksenä todettiin, että lainaviittomia ilmenee suomalaisessa viittomakielessä erityisesti nuorten ja maahanmuuttajien keskuudessa. Opinnäytetyön pohjalta voidaan todeta, että lainaviittomia tulee erityisesti ASL:sta. Lainaviittomien suhteen tulisi kuitenkin olla varovainen ennen niiden ottamista yleiseen käyttöön. Tulkit kokivat oman ammatillisen osaamisen kehittämisen tärkeäksi ja sitä harjoitettiin parhaiten työelämässä. Tulkit katsoivat parhaaksi tavaksi kehittää ammatillista osaamistaan seuraamalla sosiaalista mediaa ja yleistä keskustelua, jotta pysyvät ajan tasalla kielestä. Eri viittomakielten osaaminen koettiin hyödylliseksi. Tulkit harjoittavat sitä esimerkiksi altistamalla itseään eri kielten käyttämiseen. Osa tulkeista oli käynyt muiden viittomakielten ja visuaalisen viittomisen kurssilla. Itsekseen opettelu, esimerkiksi sosiaalisen median kautta, nousi kuitenkin vahvasti esiin. ASL:n peruskurssi voisi olla tulkkien mukaan tarpeellinen lisäkoulutautumisen muoto. Kaikki haastateltavat olivat sitä mieltä, että jotain muuta kuin suomalaista viittomakieltä olisi hyvä osata ainakin vähän. Usein kyseessä oli amerikkalainen viittomakieli tai kansainvälinen viittominen.

10 POHDINTA

Tässä opinnäytetyössä selvitimme, saako suomalainen viittomakieli vaikutteita muista viittomakielistä esimerkiksi lainaviittomien muodossa. Puhutut kielet muuttuvat jatkuvasti, on kiinnostavaa tarkastella myös viittomakielen mahdollista muuttumista. Meidän on vastavalmistuvina tulkkeina mielenkiintoista luoda katsaus tulevaan työelämään ja lainaviittomien esiintyvyyteen.

Opinnäytetyön tulosten mukaan amerikkalainen viittomakieli (ASL) näyttäisi tuovan lainasanoja suomalaiseen viittomakieleen matkustelun lisääntymisen sekä sosiaalisen median myötä. Samankaltainen ilmiö on havaittavissa myös englanninkielisten sanojen lainautumisessa suomen kieleen. Näin ollen globalisaation vaikutus on sekä puhutuissa että viitotuissa kielissä hyvin samankaltainen. Opinnäytetyön tulosten perusteella ASL vaikuttaa suomalaiseen viittomakieleen etenkin nuorison kautta, sillä sosiaalisen median kanavat ovat heille luonteva tapa kommunikoida. Elinvoimainen kieli rikastuu helposti, koska lainautuminen kuuluu kielen elämään. Opinnäytetyön tulosten perusteella voidaan todeta, että suomalainen viittomakieli muuttuu ja on näin ollen elinvoimainen. Toisaalta tuloksista nousi esiin tarve suojella suomalaista viittomakieltä. Suomalaiseen viittomakieleen ei haluta lainaviittomia, koska tulkkien ei koeta omaavan tarpeeksi tietämystä lainaviittomien taustasta. Lainaviittomien käyttö ja niiden hyväksyminen kielijärjestelmään vaatii todellista kielitietämystä kielenkäyttäjiltä. Kun viittomakieleen lainautuu paljon uusia viittomia, on tehtävä valinta, millaisena lainaviittoma otetaan kielen käyttöjärjestelmään. Esimerkiksi ASL:sta lainattu viittoma ei välttämättä sovi suomalaisen viittomakielen kielijärjestelmään sellaisenaan.

Maahanmuuttajien rooli nähtiin merkittävänä suomalaisen viittomakielen muutoksessa. Maahanmuuttajat tuovat mukanaan uusia viittomia, jotka ovat sidoksissa heidän omaan kulttuuriinsa. Emme kuitenkaan voineet tulosten perusteella täsmentää, mistä viittomakielistä maahanmuuttajien käyttämiä viittomia tarkalleen ottaen lainataan. Opinnäytetyön tulosten mukaan lainaviittomia kulkeutuu suomalaiseen viittomakieleen myös suomenruotsalaisesta viittomakielestä.

Mielestämme opinnäytetyömme on ajankohtainen, sillä opinnäytetyöprosessin aikana Kela päivitti tulkkauspalveluoikeuden myöntämistä. Vuonna 2020 Kela järjestää tulkkauspalvelua myös muilla kielillä, esimerkiksi venäläisellä viittomakielellä. Muutos tukee opinnäytetyön tuloksia. Tämä vahvistaa ajatusta siitä, että tulkin olisi hyvä osata suomalaisen viittomakielen lisäksi myös jotain vierasta viittomakieltä.

Globalisaation jatkuessa voimme olettaa, että lainaviittomien määrä tulee kasvamaan tulevaisuudessakin. Oletuksiin tulee kuitenkin suhtautua kriittisesti, sillä tutkimustulokset pohjautuvat viiden tulkin kokemuksiin, eikä niitä voi yleistää. Opinnäytetyön tuloksista kävi ilmi vahva tarve visuaalisuuden lisäämiselle tulkikoulutuksessa. Visuaalisuuden nähtiin olevan vahva viestinnän mahdollistaja kommunikointitilanteessa, jossa yhteinen kieli puuttui. Diakonia-ammattikorkeakoulun uusi opetussuunnitelma sisältää luovan ilmaisun osasuorituksen. Myös vaihto-opinto -mahdollisuuksia on tullut lisää. Ajattelemme näiden lisäävän opiskelijoiden ymmärrystä visuaalisuuden tärkeydestä viittomakielissä. Opinnäytetyön tulosten mukaan visuaalisuuden lisääminen kehittäisi myös tulkin ammatillista osaamista. Tulkin ammatillisen osaaminen kehittyy seuraamalla sosiaalista mediaa sekä kielikontaktien kautta. Kun vieraan viittomakielen käyttäjän kanssa pääsee kielikontaktiin, myös viittomakielen tulkin ammatillinen osaaminen kehittyy.

Tutkimuseettiset näkökulmat olivat esillä koko opinnäytetyön prosessin ajan. Viittomakielen tulkkien ammattikunta on pieni, joten jouduimme pohtimaan paljon tutkimusryhmän anonymiteetin säilyttämistä. Haastatteluja analysoitaessa haastattelijoiden henkilöllisyyksiä ei avattu työkokemusta tai työskentelyaluetta laajemmin. Näin ollen tulkkien vastauksia tarkasteltiin anonymisti. Jokainen haastatteluun osallistunut tulkki alkikirjoitti suostumuslomakkeen (Liite 3. Suostumuslomake). Haastatteluun osallistuminen oli vapaaehtoista.

Opinnäytetyön luotettavuutta edisti se, että haastateltavat saivat kuvata ajatuksiaan ja kokemuksiaan lainaviittomien esiintyvyydestä omin sanoin. Haastattelutilanteessa tulkkeja ei johdateltu eikä painostettu vastaamaan millään tavalla. Haastattelutilanteet olivat rauhallisia ja aikaa oli riittävästi. Haastatteluja tuottamaa tietoa analysoidessa luotettavuus otettiin huomioon käyttämällä auditiivista tallennusmuotoa, äänitystä. Äänitteen

avulla haastatteluihin voitiin palata niitä analysoidessa. Haastattelujen äänitteet poistettiin opinnäytetyön tulosten valmistumisen ja opinnäytetyön hyväksymisen jälkeen.

Tulosten luotettavuutta pohdittaessa on hyvä ottaa huomioon tutkimusryhmän koko. Tutkimusryhmä oli rajattu, eikä näin ollen edusta kaikkia kielenkäyttäjiä. Lisäksi kieltä tutkittaessa on muistettava kriittisyys mikäli tutkijalla ei ole täydellistä tietämystä kielen rakenteesta. Mikäli olisimme haastatelleet laajempaa tutkimusryhmää, aineistosta olisi saattanut tulla rikkaampi. Toisaalta viiden tulkin haastatteluaineistoa oli mahdollista tarkastella syvällisemmin, jokaiseen tutkimuskysymykseen vastausta etsien. Jos haastatteluaineisto olisi kerätty kattavasti ympäri Suomen, olisimme saaneet alueellisesti laajemman katsauksen lainaviittomien ilmenemiseen. Tämän opinnäytetyön tulokset ovat kuitenkin suuntaa-antavia tarkasteltaessa lainaviittomien vaikutusta suomalaiseen viittomakieleen.

Tämän opinnäytetyön tulosten perusteella jatkotutkimusaiheena voisi olla tutkimus, jossa kartoitetaan lainaviittomien määrää suomalaisessa viittomakielessä. Tällaisen tutkimuksen kohderyhmänä olisi hyvä olla natiiveja kielenkäyttäjiä heidän kielentuntemuksensa vuoksi. Toinen kiinnostava jatkotutkimusaihe voisi käsitellä jo olemassa olevien lainaviittomien taustaa. Tutkimusta voisi jatkaa selvittämällä, kuinka kauan lainaviittoma on käytössä, ennen kuin se voidaan ottaa osaksi suomalaista viittomakieltä.

Opinnäytetyön prosessin aikana ammatillinen osaamisemme kehittyi. Pohdimme kielen muuttumista ja tulkin ammatillisen osaamisen kehittymistä uusien lainaviittomien ilmaantuessa kieleen. Havaitimme tarpeen edistää tulkkien kielellistä osaamista työelämässä. Opinnäytetyön prosessi avasi meille uusia näkökulmia tutkimuksellisuudesta sekä kurinalaisesta työskentelystä. Aineiston analyysiä tehdessä olimme uuden edessä. Aluksi analyysiprosessia oli haasteellista ymmärtää. Tutkimuskysymysten kannalta oleellisia asioita oli hankala hahmottaa haastatteluaineistosta. Yhdessä ajatteleminen ja toimiminen analyysin edetessä auttoi lopulta ymmärtämään analyysin kulkua. Opimme hahmottamaan aineistosta tutkimuskysymysten kannalta tärkeitä seikkoja. Opinnäytetyön tekemisen aikana opimme myös ryhmätyötaitoja. Opinnäytetyön tekeminen ryhmässä toi mukanaan erilaisia haasteita, mutta myös ilonaiheita. Kolmen opiskelijan opinnäytetyöryhmä mahdollisti laajemmat näkökulmat tutkimusprosessin eri vaiheiden

tarkasteluun. Haasteeksi muodostui kuitenkin jokaisen opinnäytetyön tekijän erilainen kirjoitustyyli, jolloin tyylien yhteensovittaminen oli välillä hankalaa.

Opimme erityisesti kunnioittamaan kieltä. Tulosten perusteella havaitsimme, että suomalaista viittomakieltä kunnioitetaan. Kieli on vahvasti sidoksissa identiteettiin ja kulttuuriin ja sillä on erityinen merkitys jokaiselle ihmiselle. Saimme myös käsityksen kielen kehitymisestä ja elinvoimaisuudesta. Maailma muuttuu ja elää koko ajan. Erityisesti tulkkien on tärkeää sopeutua muutokseen ja pysyä siinä mukana. Muutos on mahdollisuus, jos se tehdään kieltä kunnioittaen.

LÄHTEET

Ammattinetti. Viittomakielen tulkki. Saatavilla 3.12.2019

http://www.ammattinetti.fi/ammattit/detail/9/1/206_ammatti

Auvinen, P., Hirvonen, K., Dal Maso, R., Kallberg, K. & Putkuri, P. (9/2007)

Opetussuunnitelma korkeakoulussa. (Opinnäytetyö. Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu.) Saatavilla 9/2007

<https://core.ac.uk/download/pdf/84795245.pdf>

Brandwatch. 126 Amazing Social Media Statistics and Facts. Saatavilla

30.12.2019

<https://www.brandwatch.com/blog/amazing-social-media-statistics-and-facts/>

Collin, K. (2007) *Työssä oppiminen.* Teoksessa K. Collin & S. Paloniemi (toim.)

Aikuiskasvatus tieteenä ja toimintakenttinä. (123-154) Jyväskylä:

Ps-kustannus.

Diak. Opiskelu. Opiskelijan polku. Opintojen suorittaminen.

Opetussuunnitelmat (OPS). Viittomakieli ja tulkkaus. Saatavilla 2012

https://www.diak.fi/wpcontent/uploads/2018/08/Diak OPS 2018 Tulkki viittomakieli_ja_tulkkaus.pdf

Diak. Opiskelu. Opiskelijan polku. Opintojen suorittaminen.

Opetussuunnitelmat (OPS). Tulkki (AMK) viittomakielen ja puhevammaisten tulkkaus. Saatavilla 2019

<https://www.diak.fi/wp-content/uploads/2019/08/Diak-OPS-2019-Tulkki-AMK-viittomakielen-ja-puhevammaisten-tulkkaus.pdf>

Dufva, H., Aro, M., Suni, M. & Salo, O-P. (2011) *Onko kieltä olemassa?*

Teoreettinen kielitiede, soveltava kielitiede ja kielen oppimisen tutkimus.

Jyväskylä. (s. 22-34) Saatavilla 11.10.2011

<https://journal.fi/afinla/article/view/4454>

Encyclopedia Britannica. English Language. Saatavilla 26.7.1999

<https://www.britannica.com/topic/English-language>

- Encyclopedia Britannica. Lingua Franca. Saatavilla 20.7.1998
<https://www.britannica.com/topic/lingua-franca>
- Ethnologue. Languages of the World.
 What are the top 200 most spoken languages? Saatavilla 1.12.2019
<https://www.ethnologue.com/guides/ethnologue200>
- European Union of the Deaf. About us. EUD Position Papers. International Sign.
 Saatavilla 25.5.2012
<https://www.eud.eu/about-us/eud-position-paper/international-sign-guidelines/>
- European Union. EU languages. Saatavilla 12.2.2020
https://europa.eu/european-union/about-eu/eu-languages_en
- Grönfors, M. (2011). *Laadullisen tutkimuksen kenttätömenetelmät*.
 Hämeenlinna: SoFia-Sosiologi-Filosofiapu Vilkka
- Halkosaari, L. (2018). *Suomenruotsalaisen viittomakielen lohdullinen tulevaisuus*.
 Kielisilta 1/2018, 14-15. Saatavilla
https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/160998/Halkosaari_Kielisilta1_2018.pdf?sequence=3&isAllowed=y
- Hakulinen, A. (2009). *Suomen kielen tulevaisuus, kielipoliittinen toimintaohjelma*.
 Saatavilla 15.11.2019
http://scripta.kotus.fi/www/verkkojulkaisut/julk7/suomen_kielen_tulevaisuus_kotus_verkkojulkaisuja_7.pdf
- Heikkinen, A. & Sahlstedt, M. (2014) *Opetussuunnitelma opettajan työvälineenä*.
 (Opinnäytetyö. Ammatillinen opettajakorkeakoulu.) Saatavilla 4/2014
<https://www.theseus.fi/handle/10024/72178>
- Humanistinen ammattikorkeakoulu. Tulkki AMK. Saatavilla 28.4.2020
<https://www.humak.fi>
- Hynynen, H., Pyörre, S. & Roslöf, R. (2003).
Elämä käsillä. Viittomakielentulkin ammattikuva. Helsinki: Diak
- Investopedia. Terms. Globalization. Saatavilla 28.4.2020
<https://www.investopedia.com/terms/g/globalization.asp>
- Jantunen, T. (2003). *Johdatus Viittomakielen rakenteeseen*. Helsinki: Finn Lectura.
- Korhonen, M. (1993) *Kielen synty*. Helsinki: WSOY.

- Korhonen, R. (3/2008) *Englantia kaikilla kielellä, harmittaako?* Kielikello.
 Saatavilla 5.11.2019 <https://www.kielikello.fi/-/englantia-kaikilla-kielilla-harmittaako->
- Korhonen, R. (2/2019) *Steppi nextille levelille - englantia suomessa.* Kielikello.
 Saatavilla 5.11.2019
<https://www.kielikello.fi/-/steppi-nextille-levelille-englanti-suomessa>
- Kela. Henkilöasiakkaat. Vammaistuet. Vammaisten tulkkauspalvelu. Ajankohtaista. Vammaisten tulkkauspalvelua voidaan järjestää myös muilla kielillä.
 Saatavilla 8.4.2020 https://www.kela.fi/vammaisten-tulkkauspalvelu-ajankohtaista/-/asset_publisher/mKOacIrB0Loz/content/vammaisten-tulkkauspalvelua-voidaan-jarjestaa-myos-muilla-kielilla
- Kela. Vammaisten tulkkauspalvelu. Palveluntuottajat. Saatavilla
<https://www.kela.fi/vammaisten-tulkkauspalvelu-palveluntuottajat>
- Keski-Levijoki, J. (6/2008). *Opettajankoulutus yhteisön luovana voimana - Näkökulmia suomalaisesta viittomakielestä ja viittomakielisten koulutuksesta.* TUOPE: Jyväskylä. Saatavilla 17.10.2008
<https://jyx2.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/55724/tutkiva%20opettaja.pdf?sequence=1>
- Koppa. Avoimet. Hum. Menetelmäpolkuja. Menetelmäpolku. Aineiston analyysimenetelmät. Teemoittelu. Saatavilla 21.4.2016
<https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/aineiston-analyysimenetelmät/teemoittelu>
- Kotilainen, L. (2016) *Kielen elämä, suomen kieli eilisestä huomiseen*
 Helsinki: Siltala.
- Kotimaisten kielten keskus. Kielitieto. Saatavilla 3.2.2020
<https://www.kotus.fi/kielitieto/kielet/suomi>
- Kotimaisten kielten keskus. Suomen viittomakielet. Saatavilla 3.2.2020
https://www.kotus.fi/kielitieto/kielet/suomen_viittomakielet
- Kurki, T. (1/2006) *Kielen muuttumisesta, muutosten seuraamisesta ja Muutosten tarkastelussa käytettävistä menetelmistä.* Helsingin yliopisto.
 Saatavilla 26.11.2005
<https://docplayer.fi/4286925-Kielen-muuttumisesta-muutosten-seuraamisesta-ja-muutosten-tarkastelussa-kaytettavista-menetelmita.html>

- Kuurojen Liitto. Viittomakielet. Viittomakielet ja viittomakieliset. Saatavilla
<https://www.kuurojenliitto.fi/fi/viittomakielet/viittomakielet-ja-viittomakieliset>
- Kuurojen Liitto Ry. (2010). *Suomen viittomakielten kielipoliittinen ohjelma*. (s. 1 – 81)
- Kuurojen museo. Historia. Oralismi. Saatavilla 2013
<http://www.kuurojenmuseo.fi/?p=1552&lang=fi>
- KvaliMOTV. Aineisto- ja teorialähtöisyys. Saatavilla 2006
https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L2_3_2_3.html
- Lauronen, M. (2008) *Sisäkorvaistutetta käyttävän nuoren identiteetti*. (Opinnäytetyö, Jyväskylän Yliopisto, Kasvatustieteiden laitos). Saatavilla 15.3.2020
https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/19132/URN_NBN_fi_jyu-200811045853.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Opas kommunikoinnin mahdollisuuksiin. (2005) 1 – 12. (6.uud.p.) Saatavilla
http://papunet.net/yleis/fileadmin/muut/Esitteet/opas2_kommunikoinnin_mahdollisuuksiin.pdf
- Otala, L. (2001). *Osaajana opintiellä, opas elinikäisen oppimisen matkalle*. (2.uud.p.). Helsinki: WSOY.
- Opintopolku. Haku. Viittomakielen tulkki. Saatavilla 27.4.2020
https://opintopolku.fi/app/#!/haku/viittomakielen%20tulkki?page=1&facetFilters=teachingLangCode_ffm:FI&tab=los
- Rissanen, T. (1985). *Viittomakielen perusrakenne*. Helsingin Yliopisto. Publications No. 12.
- Selin-Grönlund, P. (2017). *Viittomakieli ja kaksikielisyys*. Saatavilla 3/2017
<https://www.satakieliohjelma.fi/wp-content/uploads/2017/03/Viittomakieli-ja-kaksikielisyys-Pirkko-Selin-Gronlund.pdf>
- StartASL. American Sign Language. Saatavilla 20.3.2020
<https://www.startasl.com/american-sign-language/>
- Stat. Tup. Maahanmuutto. Maahanmuuttajat väestössä. Vieraskieliset. Saatavilla 5.2.2020
<https://www.stat.fi/tup/maahanmuutto/maahanmuuttajat-vaestossa/vieraskieliset.html>
- Suviviittomat. Artikkelit 1010. Saatavilla 5.2.2020
http://suvi.viittomat.net/wordsearch.php?a_id=1010&word_search=bonjatta&offset=0&ssf=0&mpw=1

- Tanaka, K., MeiHong Zheng, Y., Kashimori. & Kambara, T. (2002) *Evolution of human communication method from vocal signals associated with gesture to syntactic language*. Proceedings of the 9th International Conference on Neural Information Processing, 2002. ICONIP '02., Singapore.
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. (2017). *Laadullinen tutkimus ja sisällön analyysi*. Helsinki: Tammi
- Wikipedia. Luettelo venäjän kielestä suomen kieleen lainatuista sanoista. Saatavilla 3.12.2019
https://fi.wikipedia.org/wiki/Luettelo_ven%C3%A4j%C3%A4n_kielest%C3%A4_suomen_kieleen_lainatuista_sanoista
- Yle. Uutiset. Stadin slangi saa vaikutteita somalinuorten kielestä. Saatavilla 3.12.2011 <https://yle.fi/uutiset/3-5463201>

LIITTEET

LIITE 1. Teemahaastattelun runko

- Kauanko olet tehnyt viittomakielen tulkin töitä?
- Millä alueella työskentelet?
- Oletko urasi aikana vaihtanut työaluetta? Jos olet, oletko huomannut eroja alueiden kielissä?

1. Miten tulkit kuvaavat muiden viittomakielten ilmenevän suomalaisessa viittomakielessä?

- Millaista lainatermistöä olet huomannut, esim. työsanasto, slangit tms.
- Oletko tulkannut maahanmuuttaja asiakkaalle?
 - Jos olet, onko asiakas käyttänyt myös oman maansa viittomakieltä? Missä tilanteissa?

2. Kuinka tulkit kokevat muiden viittomakielten mahdolliset vaikutukset työssään?

- Osaatko jotain muuta viittomakieltä?
 - Jos kyllä, missä olet oppinut?
 - Onko niistä taidoista ollut työssä hyötyä?
- Oletko huomannut vieraiden viittomakielten vaikuttavan suomalaiseen viittomakieleen?
 - Jos kyllä, ovatko ne rajautuneet johonkin tiettyyn ikäryhmään?

3. Miten tulkit kehittävät ammatillista osaamistaan tulevaisuudessa?

4. Muita huomioita

LIITE 2. Tutkimuskirje tulkeille

Hei sinä viittomakielen tulkki!

Olemme viimeistä opiskeluvuotta aloittavia viittomakielen tulkkiopiskelijoita Diakonia-ammattikorkeakoulusta, Turun kampukselta. Teemme parhaillaan opinnäytetyötä Saako suomalainen viittomakieli vaikuttaa muista viittomakielistä? - Viittomakielentulkkiä näkökulmia ja kokemuksia.

Opinnäytetyömme tarkoituksena on selvittää, saako suomalainen viittomakieli vaikuttaa muista viittomakielistä. Selvitämme, kuinka viittomakielen tulkit kuvailevat muiden viittomakielten vaikutuksia suomalaisessa viittomakielessä. Lisäksi tutkimme, kuinka se vaikuttaa tulkkiä työhön vai onko vaikutusta lainkaan. Millaisissa tilanteissa tulkit ovat mahdolliset vaikuttaa huomanneet? Milloin ja miten tulkit hyödyntävät uusia viittomia tulkkeissaan? Onko muilla viittomakielillä vaikutusta viittomakielen tulkin viittomavarastoon ja sen kehittymiseen?

Pyrimme saamaan vastauksia tutkimukseemme kahden eri teeman avulla:

1. Muut viittomakielet suhteessa suomalaiseen viittomakieleen.
2. Tulkin ammatillisen osaamisen ja kielitaidon kehittäminen.

Tutkimus toteutetaan teemahaastatteluna. Haastattelu toteutetaan videopuhelun välityksellä (Skype, Whatsapp tms.). Ajankohta sovitaan yksilökohtaisesti jokaisen tulkin kanssa. Kysely toteutetaan 30.9. mennessä, jotta pääsemme syksyllä analysoimaan vastauksianne. Haastattelut tullaan äänittämään.

Tutkimusryhmä pyritään keräämään työkokemukseltaan erilaisista tulkkeista ja maantieteellisesti mahdollisimman laajalta alueelta. Näin pyrimme saamaan kokonaisvaltaisen katsauksen viittomakielen tilanteeseen Suomessa.

Sinun ei tarvitse valmistautua haastatteluun sen kummemmin, riittää kun olet lukenut tämän sähköpostin ja allekirjoittanut ohessa lähetetyn suostumuksen haastatteluun.

Toivottavasti mielenkiintosi heräsi ja osallistut tutkimukseemme! Meidät tavoittaa päivittäin sähköpostitse sekä puhelimitse/whatsapp/tekstiviesti.

Toivomme yhteydenottoasi tutkimukseen osallistumista koskien viimeistään 15.8.2019.

Ihanaa kesää toivottavat

Sanni-Vera Kaunisto, Kati Niemi ja Katariina Kukkonen

LIITE 3. Suostumuslomake

**Kirjallinen suostumus opintokokonaisuuteen kuuluvan tehtävän hyödyntämisestä tutkimus- ja kehittämistoiminnassa.**

Opintokokonaisuuden ja tehtävän nimi _____

Vastuuhenkilö/henkilöt _____

Tulokset tullaan julkaisemaan kehittämisraportissa/ tutkimuksellisessa artikkelissa/ hankkeen jatkokehittämissä.

Minulle on selvitetty yllä mainitun tehtävän tarkoitus ja se, että kirjallista materiaalia tullaan käyttämään Diakin tutkimus- ja kehittämistyössä. Olen tietoinen siitä, että tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista. Olen myös tietoinen siitä, että henkilöllisyyteni jää vain tutkijan/tutkijoiden tietoon.

Päiväys

Tutkittavan allekirjoitus, nimenselvennys ja opiskelijanumero
